श्री साईनाथ प्रसन्न.

श्री साईलीला

मासिक पुस्तक.

वर्ष १६] शके १८६१ चैत्र, वैशाख, ज्येष्ठ [अंक १-२-३

बाबा बाबा, निशिदिनिं मना बोल रे बोल बाबा ॥
बाबा नामीं, कितितरी असे दिव्य जादू असावा ॥

बा दारिद्र्य, त्यज शरण आ त्या न भूप नवाबा ॥
बा बाबा ना, तुज स्मरुहीं आपयाची जबाबा ॥

संपादकः—रामचंद्र वासुदेव पंसारे

अनुक्रमणिका

विषय			पृष्ठ
संपादकीय	...	...	१
अत्यन्त कळकळीची व विनम्र विज्ञप्ति	...	...	३
कै. नानासाहेब चांदोरकर (संक्षिप्त चरित्र)...		...	१ ते २२
अनुभव	...	...	१ ते ४
शिर्डीवृत्त	...	...	१ ते ४

Deepavali Meeting of Sai Bhaktas	...	...	1
Navalkars photo. ...	...	...	
Earnest and humble appeal	...	...	3
Madrass Devotee's Experiences	...	...	1–14

श्रीसाईभक्तांस विनंती

पुष्कळ भक्तमंडळींच्या पत्त्यांत फेरफार झाल्यामुळें त्यांना पोष्टांतून पाठविलेल्या उत्सवांच्या निमंत्रण पत्रिका व प्रसाद न पोहचतां परत येतात तरी कृपा करून त्यांनी आपले पत्ते फेरबदल झाल्यास ऑ. चिटणीस रा. रा. श्री. ना. खारकर, ३७, चरई रोड, ठाणें, यांस कळवावें.

भक्तांनीं आपले अनुभव श्री साईलीलेंत प्रसिद्ध करण्याकरितां कृपाकरून खालील-पत्त्यावर पाठवावेत. ज्यांना आपलें नांव प्रसिद्ध होणें नको असेल त्यांनीं आपलें टोपण नांव व आपला पत्ता कळवावा म्हणजे तशी व्यवस्था होईल.

वर्गणीदारांस विनंती

ज्यांनी गेल्या व चालू सालची म्हणजे शके १८६०–६१ ची वर्गणी ३ रु. ६ आ. अद्याप पाठविली नाहीं, त्यांनीं कृपाकरून ती खालील पत्त्यावर मनिऑर्डरनें पाठवून द्यावी, अथवा व्ही. पी. करण्याचें सुचवावें

रा. आ. घैसास, संपादक.
लो. टिळक ज्युबिली ट्रस्ट बिल्डिंग नंबर २,
गोखले रोड नॉर्थ; दादर, मुंबई १४.

Subscribers are requested to send in the subscription Rs. 3-6-0 by M. O. or intimate if they would accept V. P. P.

Devotees are requested to intimate promptly any change in their addresses to the Hony. Secy. Mr. S. N. Kharkar, 37, Charai Road, Thana.

Experiences of Devotees are welcomed for publication in this Magazine and should be sent to Editor,

R. V. Ghaisas,
Lokamanya Tilk Jubilee Trust Bldg.
Gokhale Rd. North; Dadar, Bombay, 14.

श्री साईबाबा

गोदावर्याः प्रवाहो विलसति यदुदक्पार्श्वतो योजनैकं।
प्रादुर्भूत्वाऽत्मभूत्याऽनिशजनितमहे शीलधिक्षेत्रधाम्नि॥
सर्वज्ञातीयवृंदैर्विविधजनपदादागतैः स्तूयमानः।
पूर्णब्रह्मैव साक्षाद्विजयति भुवनं पावयन्साइनाथः॥

शके १८६१) श्रीसद्गुरु साईनाथ. (वर्ष १६ अंक १-२-३

संपादकीय

आपणांस कळविण्यास अत्यंत आनंद वाटत आहे कीं, आपल्या मासिकाचे शके १८६० सालचे सर्व अंक निघून वर्गणीदारांनां ते सादर झाले आहेतच. आतां फक्त शके १८६१ सालचे अंक प्रसिद्ध व्हावयाचे राहिलें आहेत. श्री साईबाबांच्या कृपेनें जसे हे राहिलेलें (शके १८६० चे) अंक थोड्या अवधींत प्रसिद्ध झाले, तसेंच त्यांच्याच कृपेनें हेंहि अंक पूर्ण होतील अशी आम्हाला आशा आहे.

युरोपांत युद्ध सुरूं होणार होणार असा जिकडे तिकडे डंका पिटला आणि लव-करच युद्धास तोंड लागलें. युद्ध सुरूं होऊन आज तीन महिने पुरे झालें नाहींत तोंच धाटाधाटीस सुरवात झाली. आज युरोपांत बंदुकीच्या फैरी, तोफेचे धुमधडाके, बॉम्बचे

वर्षांव जरी होत नसले तरी आमच्या देशांत मात्र कांहीं कांहीं जिनसांच्या किंमती बऱ्याच वाढल्या आहेत. या गोष्टीमुळें आज आपल्या मासिकांत खालींलप्रमाणें थोडाफार फेरफार करावा लागणार आहे. आजपर्यंत मासिकाची पृष्ठसंख्या साठ ते पासष्ट पाना-पर्यंत होती, ती आतां पन्नास ते पंचावनपर्यंत आणली आहे. तसेंच मासिकाचे पृष्ठहि बदलले आहे. तेव्हां शके १८६१ सालचा नूतन अंक ५० ते ५५ पानी नवीन मुखपृष्ठ छापलेला असा अंक बाहेर पडून आपल्या हातांत पडत आहे.

युरोपांतलि युद्धामुळें मुद्रण साहित्याचे भाव बेसुमार वाढलेमुळें शके १८६१ चे अंक [चार जोड अंक] काढूनच पुरे करण्याचें धोरण स्वीकारणें अपरिहार्य झालें आहे. व त्याचा मोबदला म्हणून जुने वर्गणीदारांकडून आतां वसूल होणारी वर्गणी चालु शके १८६१ सालाचीच धरावयाची ठरविली आहे. तेव्हां आतां अंक हातीं पडतांच सोबत असलेला मनीऑर्डर फार्म [Money order form] भरून वर्गणीदारांनीं वर्गणी पाठवून बाबांचे ठिकाणी असलेले त्यांचें प्रेम लीलाकार्यास मदतें म्हणून व्यक्त करावयाचें बाबतींत दिरंगाई करूं नये.

वरील गोष्ट लक्ष्यांत घेऊन सर्व वर्गणीदारांनी आहे असाच उदार आश्रय ठेवून त्याबरोबर नवीन एक एक वर्गणीदार मिळवून देतील व त्यानां या कामांत श्रीसाईबाबा बुद्धि देतील अशी आम्हांस फार आशा आहे.

संपादक.

श्री साईनाथ

अत्यंत कळकळीची व विनम्र विज्ञप्ति

श्री क्षेत्र शिरडी येथें साईभक्तांकडून प्रथमच बांधण्यांत आलेला म्हणजे श्री. स. वि. साठे ऊर्फ "साठेसाहेब" यानीं बांधलेला वाडा हा होय. सदरचा वाडा बरेच वर्षांपासून मुंबापुरनिवासी भक्तवर्य श्री. कै. रामकृष्ण श्रीकृष्ण नवलकर यांचे मालकीचा झालेला होता व त्यांचे नांवें चालू आहे. अलीकडे कै. रामकृष्णरावांचे निधनानंतर हा वाडा थोडा नादुरुस्त व पडीक स्थितींत येऊं लागला होता. याच वाड्यांत बाबांच्या परम पूज्य गुरुरायांची पुण्यसमाधी, शिरडींत येतांच प्रथम कांहीं काल ज्या निंब वृक्षाखालीं बाबा बसत असत तो पवित्र वृक्ष, व त्या पवित्र वृक्षाचे खालीं असलेला बाबांच्या दिव्य आरसपानी पादुका व त्यांचे समोरच बाबांचा मोठा आलोक्यलेख्य (फोटो), श्री शंकराची आरसपानी लहानशी पिंडी व नंदी अशा अत्यंत पवित्र वस्तू प्रस्थापित आहेत. या पवित्र वस्तूंचे योग्य संरक्षण होण्याकरितां हा वाडा श्री शिरडी संस्थान कमिटीचे ताब्यांत असावा अशी त्या कमिटीची फार दिवसांपासून अतिशय उत्कंठा होती व त्याचे खरेदी करतां संस्थान कमिटीचे कांहीं सभासद आज सुमारें दोन वर्षे कै. नवलकरांचे वारसांचेकडे मुंबापुरींत रोख रकम घेऊन सारख्या खेपा घालीत होते. इतका भगीरथ प्रयत्न करूनही जो वाडा आजपर्यंत कमिटीस मिळाला नव्हता तो वाडा अत्यंत आश्चर्याची व नवलाची गोष्ट ही कीं बाबांच्या अद्भुत लीलेनें व पूर्ण कृपेनें नवलकरांच्याच वारसांनीं नुकताच स्वयंस्फूर्तीनें संस्थानास देणगी रूपानें बक्षिस दिला आहे व या उदार देणगीचा शिरडी संस्थान कमिटीने साभार स्वीकार केला आहे.

वाडा अगदीं मोडकळीस येऊन त्याचा बहुतेक भाग पडला आहे व शिल्लक असलेला भाग संकटावस्थेंत असल्यामुळें तो ताबडतोब पाडून नवीन बांधण्याचे काम अपरिहार्य असल्यामुळें तें काम संस्थान कमिटीनें हातीं घेतलें आहे.

भक्तांच्या उतरण्याच्या सोई करण्याच्या उद्देशानें वाडा दुमजली बांधण्याचें योजलें आहे व त्या योजनेप्रमाणें कामास खर्च ८ पासून १० हजार पर्यंत येईल

असा अंदाज आहे. परंतु कामाची उभारणी जसजसा पैसा हातीं येईल त्यावर अवलंबून राहील.

शिरडी संस्थान कमिटीजवळ हें काम करण्यास पुरेसा मोठा निधी नाहीं परंतु या कामी संस्थानांत उतरण्याचें सोईकरितां इमारती बांधण्याचे काम कमिटी हातीं घेईल तर कांहीं भक्तांनी वेळोवेळीं देणग्या देण्याची आश्वासनें दिलेली आहेत त्या भक्तश्रेष्ठांचे आश्वासन पूर्ततेवर व एकंदर पुण्यशील, परोपकारी व उदारचरित साईभक्तवृंदाचे व तसेंच सर्व साधारण जनतेच्या दयार्द्रतेवरच कमिटीनें या कामास सुरवात केलेली आहे व समस्त साईभक्तांस अशी कळकळीची व विनम्र प्रार्थना आहे कीं, त्यांनी या कार्याकरितां हस्तें परहस्तें सढळ देणग्या कमिटीच्या मदतीस पाठवून बोबींच्या या पुण्यसेवेचें यश संपादन करावें.

आश्विन कृ. १२ गुरुवार
शके १८६१ दिनांक ७-११-१९३९.
२७, चरई रोड, ठाणे.

श्री. ना. खारकर,
ऑ. चिटणीस.
शिरडी संस्थान कमिटी.

कै. नानासाहेब चांदोरकर

कै. नानासाहेब चांदोरकर

यांचें

संक्षिप्त चरित्र

पासीचि गोसावी न वानिजे । मग पाइकाचा गुण घेइजे ॥
ऐसा अर्जुनूचि तो सहजे । पढिये हरी ॥ १२८ ॥
पाहा पां अनुरागें भजे । जे प्रियोत्तमें मानिजे ॥
ते पतीहूनि कांय न वर्णिजे । पतिव्रता ! ॥ १२९ ॥
तैसा अर्जुनूचि विशेषें स्तवावा । ऐसें आवडलें मज जीवा ॥
जे तो त्रिभुवनिचिया दैवा । एकायतनु जाहला ॥ १३० ॥

श्री ज्ञा. अ. ६

चरित्र लिहिण्याचें कारण

स्वतःच्या गुणवर्णनापेक्षा आपली सगुण रुपडीं जे संत (आत्मज्ञानें चोखडीं संत जे माझीं रुपडीं ॥ ओं. १३५६ श्री ज्ञा. अ. १८) त्यांचें गुण वर्णन ऐकणें जसें निर्गुण परमात्मास जास्त आवडतें, पतीला आपल्या गुणापेक्षा आपल्या पतिव्रता स्त्रीचें गुणवर्णन ऐकणें जसें जास्त आवडतें, श्रीव्यास शिष्य संजय व श्री भगवान ज्ञानेश्वर महाराज यांना श्रीकृष्ण प्रभूपेक्षा भक्तराज अर्जुनाचेंच गुणवर्णन करणें जसें जास्त आवडतें तसेंच सद्गुरुंनांही आपल्यापेक्षा आपल्या सच्छिष्याचें गुणवर्णन ऐकणें जास्त आवडतें. म्हणून बाबांचे पहिले सुशिक्षित पदवीधर भक्तशिरोमणी कै. नारायण गोविंद उर्फ नानासाहेब चांदोरकर राहणार कल्याण जि. ठाणें यांचें बोधप्रद, प्रेमळ व मार्गदर्शक त्रोटक चरित्र आज लिहिण्याचें योजिलें आहे.

नानासाहेबांचा जन्म.

नानासाहेबांचा जन्म ठाणें जिल्ह्यांत खुद्द ठाणें येथें शके १७८२ (सन १८६०) च्या पौष महिन्यांतील मकर संक्रांतीचे दिवशीं झाला.

शिक्षण.

त्यांचें मराठी शिक्षण कल्याण येथें व इंग्रजी शिक्षण मुंबापुरीं येथें एलफिन्स्टन महाविद्यालयांत (हायस्कूलांत) व महाविद्यापीठांत (कॉलेजांत) झालें. ते सन १८८३ सालीं त्याच महाविद्यापीठांतून बी. ए. झाले. संस्कृत त्यांचा अत्यंत आवडीचा विषय होता. व तो त्यांनी आमरणपर्यंत कायम ही ठेविला होता.

नोकरी.

बी. ए. झाल्यावर लागलीच त्यांची नेमणुक प्रथम संगमनेर येथें मामलतदार कचेरींत कारकुनीचे जागेवर झाली. नंतर कांहीं दिवसांनीं त्यांना नगर जिल्ह्यांत कोपरगांव येथें अवल कारकुनाची जागा देण्यांत आली. सन १८९२ सालीं ते प्रथम नगर येथें कलेक्टर साहेबांचे चिटणीस झाले. सन १८९३ सालीं त्यांना पुणें जिल्ह्यांत घोडनदी तालुक्याचे मामलतदार नेमण्यांत आले. नंतर पुन्हां सन १८९४ ते १९०१ पर्यंत नगर जिल्ह्याच्या कलेक्टर साहेबांचे चिटणीस नेमण्यांत आले. सन १९०२ सालीं त्यांना जामनेर तालुक्याचे मामलतदार नेमले. नंतर त्यांची बदली अनुक्रमें नंदुरबार, पंढरपूर वगैरे ठिकाणीं मामलतदार म्हणून झाली.

सेवा निवृत्ति

सन १९०८ सालीं ते पुणें येथें डि. डे. कलेक्टर झाले. सन १९०९ सालीं त्यांची बदली ठाणें येथें डि. डे. कलेक्टर म्हणून झाली. १९१५ सालीं ते डि. डे. कलेक्टर म्हणून सेवानिवृत्त झाले.

विवाह

सन १८७८ सालीं कल्याण येथें त्यांचें लग्न झालें. अलिबाग जिल्ह्यांतील पनवेल तालुक्यांतील पळसपें गांवांतील प्रसिद्ध श्रीमान सावकार व जमीनदार ओक्षे घराण्यांतील श्री. विनायक सदाशिव उर्फ काकासाहेब ओक्षे यांच्या कन्या बयाताई (हल्लीं हयात

आहेत) यांच्याशी त्यांचा विवाह झाला. त्यांचें सासरचें नांव राधाबाई–त्यांच्या मातुश्रीचें नांव सरस्वतीबाई.

अपत्यें.

त्यांना बरीच अपत्यें झालीं. परंतु हल्लीं हयात अशी चारच आहेत. दोन चिरंजीव व दोन कन्यका. वडील चिरंजीव वासुदेव उर्फ बाबुराव हे बी. ए. असून विलेपारले येथील खासगी आंग्ल विद्यालयांत गणिताचे शिक्षक आहेत. धाकटे चिरंजीव महादेव उर्फ बापुराव पुणें येथील कृषिकर्म आंग्ल विद्यालयांत शेतकीचें शिक्षण घेऊन, घरची शेती करून आहेत. उभयतां चिरंजीवांचीं वयें अनुक्रमें ४५ व ४२ असून लग्नें होऊन त्यांना मुलेंबाळें झालीं आहेत. श्री वासुदेवराव यांचा विवाह ग्वाल्हेर येथील प्रसिद्ध जहागिरदार श्री रामराव कृष्ण उर्फ काकासाहेब जटार यांच्या कन्या इंदिराबाई यांच्याशी झाला आहे. व श्री बापुराव यांचा विवाह धारवाड येथील वकील त्रिविक्रम काशिनाथ उर्फ तात्यासाहेब पित्रे यांच्या कन्या गिरिजाबाई यांच्याशी झाला आहे,

रुग्णालय

वडील कन्या मैनाताई ह्या पुण्यास कुवळेकर यांचे घरीं दिल्या आहेत. त्यांना कांहीं मूलबाळ नाहीं. कनिष्ठ कन्या सौ. द्वारकाबाई ह्या सातारचे पंढरकर यांचेकडे दिल्या आहेत. त्यांना मुलेंबाळें आहेत.

नानासाहेब कोपरगांवीं अवलकारकून असतांना त्यांचा लहान मुलगा आजारी पडला. पण त्यावेळीं तेथें रुग्णालय नसल्यामुळें व वेळेवर औषधपाण्याची सोय न झाल्यामुळे मुलगा मृत्युमुखीं पडला. औषधपाण्यावाचून लोकांची अशीच गैरसोय होत असेल असें, मनांत येऊन थोडा पगार असतांना पुष्कळसा आत्मयज्ञ करून त्यांनीं तेथें १८९० सालीं बरेचसे पैसे खर्च करून एक खासगी रुग्णालय (दवाखाना) काढून पदर खर्चानें १८ वर्षें चालवून नंतर लोकलबोर्डाचे ताब्यांत दिलें.

निधन

सन १९२१ ता. २१ आगष्ट श्रावण कृ. ४ शके १८४३ रोजीं नानासाहेबांनां कल्याण येथें आपले स्वतःचे घरीं आपला नश्वर देह श्री बाबांचे चरणीं कायमचाच

ठेविला. त्यांचें वय त्यावेळीं ६१ वर्षांचें होतें.

येथपर्यंत नानासाहेबांच्या चरित्रांतील त्यांच्या संसार यात्रेचें वर्णन झालें.

त्यांच्या पारमार्थिक आयुष्यास सन १८९२ पासून सुरवात झाली. व त्यांतच त्यांच्या पारमार्थिक स्वारस्याचें सार भरलें आहे.

नानासाहेबांचे वडील

नानासाहेबांच्या वडलांचें नांव गोविंदपंत नाना उर्फ नानासाहेब असें होतें. तेहीं डे. कलेक्टर होते. ते परसनल असिस्टंट होते. त्यावेळीं त्यांना दप्तरदार ही पदवी होती. अद्यापही कल्याणास त्यांचे वाड्यास दप्तरदारांचा वाडा असें म्हणतात. हे फार सदाचारी, सत्वशील, व स्नानसंध्यादिकर्मनिष्ठ असत. त्यांचा रोजचा दानधर्म पुष्कळ असें. मी त्यांना पाहिलें होतें. व एका कामांत माझें व त्यांचें कांहीं वेळ बोलणें ही झालें होतें. त्यावेळी ते सेवा निवृत्त होते.

वडलास संतानुग्रह

ठाणे जिल्ह्यांतील भिवंडी तालुक्यातील कवाड क्षेत्र निवासी श्री समर्थ सद्गुरु सखाराम महाराज यांचें ते अनुग्रहीत होते. ते कवाडास नेहमी जात. व महाराजांची हरतऱ्हेची सेवा करीत. त्यांच्यावर महाराजांची कृपा असे. श्री शंकरराव महाजनांचे सहवासानें ते महाराजाकडे जाऊं लागले. (आपटे कृत सखाराम म. चरित्र पान ९९).

हलींचें चरित्रनायक नानासाहेब यांचें अंतःकरण ते नोकरींत असतांनाच परमार्थाकडे वळून ते कवाडास श्री सखाराम महाराज यांजकडे न जातां शिरडीस बाबांकडे जाऊं लागले. हा तरी अनुवंशिक संस्कारच होय.

बाबांचें आकर्षण

जरी नानासाहेबांचे वडिलांची सखाराम महाराजावर अप्रतिम श्रद्धा व अलौकिक भक्ति होती तरी नानासाहेब हे सन १८९२ सालापासून त्यांचे वडील हयात असतांनाच बाबांकडे जाऊं लागले, नव्हे बाबांनीच त्यांना आपल्याकडे ओढले. त्याबद्दलची मजेदार हकीकत पुढें येईलच.

कामगिरी

नानासाहेबांच्या पारमार्थिक रविउदयापासून त्यांच्या आयुष्य भानूच्या अस्ता-पर्यंत सुमारे २९ वर्षांचे त्यांचें चरित्र म्हणजे शिरडीच्या द्वाराकामाईंत (मशीदींत) बसलेले एक फकीर वेषधारी बाबांच्या अतुल ऐश्वर्याची ओळख विशेषेंकरून सुशिक्षित ज्ञात व अज्ञात वर्गास करून देण्याची पुण्य कामगिरी होय.

नानासाहेब बाबांकडे येण्यापूर्वी मशिदीची व बाबांची स्थिती

जिकडे तिकडे खांच खळग्या पडून ढींपर ढींपर कचरा पडलेल्या मोडक्या तोडक्या मशीदींत बसून रात्रंदिवस चिलीम फुंकणाऱ्या, गांवांत ३-४ विवक्षित घरीं शिळ्या भाकरीचे तुकडे मागून खाणाऱ्या, अंगावर फाटके तुटके कपडे घालणाऱ्या फकिरास हें निर्गुण परमात्म्याचें सगुणावतार निद्रत्न प्रतीक आहे असें कोण समजणार ? आपल्यास लोकांनीं मान द्यावा, किंवा ही एक अमुक विभूती आहे असें जगास ज्ञात व्हावें अशी ज्यांची इच्छाच नाहीं, कधीं कधीं गुप्त, तर कधीं कधीं कंटकमय बाभळीचे जंगलांत वास करून वेडयाचें सोंग घेणाऱ्या फकिराकडे कोण येणार व त्यांचें सूक्ष्म निरीक्षण कोण करणार !

नानासाहेब शिरडीस बाबाकडे येण्यापूर्वीं बाबा सिद्ध किंवा साधु पुरुष म्हणून कोणास माहीत नव्हते. गांवकरी व बाहेर गांवचे लोकही त्यांना त्याप्रमाणें मानीत नसत. लोकांना दवा मागणारा, धुनी पेटवून चिलीम फुंकणारा व मशिदींत बसून भीक मागून पोट भरणारा असा एक फकीर आहे यापेक्षा कोणासही त्यांच्या ऐश्वरी सामर्थ्याची जाणीव नव्हती.

फक्त श्री गंगागीर बोवा व आनंदनाथ महाराज यांनीं शिरडीस आल्यावेळीं " अरे हा उकिरडयावर पडलेला अमोल हिरा आहे व तुमच्या अद्वितीय भाग्यानें तो तुम्हास लाभलेला आहे " असें मुक्त कंठानें लोकांना सांगितलें होतें. पण तिकडे लक्ष देतों कोण !

पुढें कांहीं कालानें निमगांवचे नानासाहेब डेंगळे व निमोणचे नानासाहेब [देश-पांडे] निमोणकर बाबांकडे येऊं जाऊं लागले.

नानासाहेबापूर्वी सुशिक्षितापैकीं प्रथम कोण आले

सुशिक्षितापैकीं अगदीं प्रथम कै. श्री. चिंदबरराव गाडगीळ, सिन्नरचे मामलेदार,

रावसाहब सीताराम विश्वनाथ पटवर्धन बी. ए. शाळाखात्याचे मुख्याधिकारी. व रावसाहेब वामनराव घोडस स्पेशल जज्ज. हे बाबांच्या दर्शनास आले होते. ही हकीकत फार हृदयंगम आहे. पण ती लिहिण्याचें हें स्थळ नव्हे. ती पुढें केव्हांतरी अनुभव या शीर्षकाखालीं देईन.

श्री. चिदंबरराव गाडगीळ हे नगरास कलेक्टर साहेबांचे चिटणीस होते. त्यांची बदली पुढें मामलतदाराचे जागीं झाली. व त्यांच्या चिटणिसीचे जागेवर नानासाहेब चांदोरकर नगरास आले.

संत समागम परिणाम

नानासाहेब आपले वडिलांबरोबर लहानपणी कधीं कधीं कवाडास सखाराम महाराजाकडे जात असत. नोकरी लागल्यापासून मात्र ते तिकडे फारसे गेले नाहींत. असें दिसतें. आंग्ल विद्यादीप्तीनें डोळे दिपून गेल्यामुळें पदवीधर सुशिक्षितांच्या मनाचा कल संताकडे कमीच. तथापि वडिलांच्या संगतीनें संतसमागमाचा प्रभावशाली परिणाम नानासाहेबांचे मनावर झाल्याखेरीज राहिला नाहीं हें त्यांच्या पुढील चरित्र भागावरून दिसून येईल.

तालुक्याची जमाबंदी करण्याचें काम एकसाल प्रांताधिकारी यांजकडे व एकसाल जिल्हाधिकारी यांजकडे असतें. नानासाहेब चिटणिसीचे कामावर असतां कोपरगांव तालुक्याची जमाबंदी त्यांचेकडे होती. शिरडीचे आप्पा कुळकर्णी हे बाबांची आज्ञा घेऊन जमाबंदी करतां नगरास जावयास निघाले. कलेक्टरचे चिटणीस कोण आहेत याबद्दल बाबांनीं आप्पाजवळ चौकशी करून बाबांनीं तुला बोलाविलें आहे. असा माझा निरोप नानास सांग असें आप्पास सांगितलें. आप्पांनीं नगरास गेल्यावर बाबांचा निरोप नानासाहेबांस सांगितला. नानासाहेबांनीं येत नाहीं म्हणून जबाब दिला; आपा परत आल्यावर त्यांनीं ही हकीकत बाबांना सांगितली; बाबा म्हणाले बरें पुन्हां जाशील तेव्हां हाच निरोप नानाला पुन्हां सांग; याप्रमाणें तीन वेळां झालें. शेवटीं नानासाहेबांनीं येण्याचें कबूल केलें.

मनाची चंचल वृत्ती

पुष्कळ दिवस रद्दी म्हणून गाठोड्यांत बांधून ठेवलेला व मानेवर थोडा फाटलेला अलपाकाचा कोट घालून ते एके दिवशीं बाबांकडे यावयास निघाले. पण आपण एखाद्या संताकडे जात आहों कीं आप्पाच्या नादीं लागून एखाद्या भणंग फकिराकडे जात आहों,

व संताकडे जात असूं तर त्यांचे पुढें ठेवण्यास आपले जवळ कांहींच नाहीं. या व अशाच प्रकारच्या अनंत विचारतरंगांनीं त्यांचें मन भ्रमण होऊं लागलें. शिरडी जवळजात असतां त्यांचा हात सहज कोटाचे खिशाकडे गेला. खिशांत हात घालून पाहतात तों एक पुडी त्यांत मिळाली. उघडून पाहतां तींत ३।४ बदाम बिया व ३।४ खडीसाखरेचे खडे त्यांना आढळून आले. त्यांना आनंद झाला.

नानासाहेबांना बाबांचें दर्शन

ते बाबांकडे गेले, व बाबांना सा. न. घालून त्यांच्या पुढें ती पुडी ठेवून ते बाबांजवळ बसले व मला कां बोलवलें म्हणून त्यांनी बाबांना विचारलें. अरे जगांत एकच कां नाना आहे व मी तुलाच कां बोलाविलें याचें कांहीं कारण असेलच की नाहीं. तुझी व माझी चार जन्माची संगती आहे. तुला माहित नाहीं व मला माहित आहे इतकेंच. नानासाहेबांना " बहूनि मे व्यतीतानि, जन्मनि तवचार्जुन ।

तान्यहं वेद सर्वाणि, न त्वं वेत्थ परं तप ॥ "

या श्री. भ. गी. ४ थें अध्यायातील ५ वे श्लोकाची आठवण झाली, पण पूर्ण विश्वास बसेना. नानासाहेबांचे आग्रहावरून व विनंतीवरून बाबांनीं त्या पुडींतील थोडासा बदामाचा तुकडा व खडीसाखरेचा खडा ठेवून घेऊन बाकीची पुडी नानासाहेबांना परत दिली व आतां येत जा असें सांगितलें, नानासाहेब परत गेले.

प्लेग

कांहीं दिवसांनी नगरास प्लेग सुरू झाला, व प्लेगची लस टोंचून घेण्याकरतां कलेक्टर साहेबांनी नानासाहेबांस सुचविलें. नानासाहेबांनी बाबांना विचारलें. बाबा म्हणाले टोंचून घ्यावें. "आपल्याला कांही होणार नाहीं."नानासाहेबांनी टोंचून घेतले.त्यामुळें त्यांच्या कचेरींतील सर्व मंडळींनी टोंचून घेतलें व इतर सुमारें २-३ शें मंडळींनीं टोंचून घेतलें. कोणास कांहीं झालें नाहीं. साहेबही खूष झाले. असें झाल्यावर नानासाहेबांची बाबांवर थोडथोडी भक्ती बसूं लागली, व बाबा म्हणजे केवळ नुसते फकीर नव्हत असें त्यांना वाटूं लागलें.

उन्हाळ्यांत डोंगरावर बसले ठिकाणी पाणी

नंतर कांही दिवसांनीं नानासाहेबांनी एका उन्हाळयांत श्रीहरिश्चंद्राचे डोंगरावरील

देवीचें दर्शन घेण्याचा बेत केला. रस्ता अवघड, उरावरचा, दुरारोह, रस्त्यांत कोठें ही पाणी नाहीं. नानासाहेब अर्धे रस्त्यावर गेले व तहानेनें व्याकूळ झाले. व एका दगडावर बसले. श्री. बाबा खरवंडीकर वगैरे मंडळी बरोबर होती. नानासाहेबांच्यानें वरतीही चढवेना व खालीही जाववेना. इतक्यांत दोन मोळके डोक्यावर लाकडांच्या मोळ्या घेऊन तिकडून येत होते. "अरे येथें कोठें पाणी आहे कां" म्हणून नानासाहेबांनीं त्यापैकीं एकास विचारलें. तो म्हणाला "तूं बसला आहेस त्याच दगडाखाली पाणी आहे." दगड उचलून पाहातात तों खरोखरच खालचे दगडांत नानासाहेबांनाच पिण्यापुरतें पाणी मिळालें. कांहीं दिवसांनीं नानासाहेब शिरडीस गेले, तेव्हां बाबांनीं त्यांना या गोष्टीची आठवण दिली. नानासाहेबांना फार कौतुक वाटलें, व तेव्हांपासून दिवसें दिवस त्यांची बाबां-वरील श्रद्धा जास्त जास्त वृद्धिंगत होऊं लागली, व ते बाबांकडे-नेहमीं नेहमीं जाऊं लागले.

वडिलांचे गुरु ब्राह्मण व चिरंजीवाचे मुसलमान.

दिसण्यांत विचित्र दृश्य.

वर लिहिलेंच आहे कीं नानासाहेबांचे वडील कवाडचे सखाराम महाराजाकडे जाणारे व नानासाहेब शिरडीचे बाबांकडे जाणारे. सखारामहाराज ब्राह्मण व बाबा मुसलमान असा त्या वेळचा समज होता. या दोन गोष्टींचा मेळ बसावा कसा? बरें नानासाहेबही त्यावेळीं लहान नव्हते. बी. ए. होऊन नोकरी करीत होते. एकवेळीं तर अशी मजा झाली कीं नानासाहेबांच्या वडलांचा व कल्याणा-तील मुसल्मान लोकांचा कांहीं कारणावरून बेबनाव झाला, म्हणून त्या दिवसापासून आपण कोणाही मुसलमाचें घरीं जावयाचें नाहीं व कोणाही मुसलमानास आपलें घरीं येऊं द्यावयाचें नाहीं असा त्यांनी निश्चय केला. त्याचवेळीं नानासाहेब किरकोळ रजा घेऊन कल्याणास आले होते. गांवांत नानासाहेबांचे पुष्कळ मुसल्मान स्नेही. नानासाहेब घरीं आल्यावर त्यांना वडिलांचा निश्चय कळला. तेव्हां त्यांनीं हळूच वडलांना विचारलें कीं मी मुसलमानांकडे जाऊं का नको. वडील म्हणालें तूं त्यांचे घरीं जात जा, पण त्यांना आपले घरीं आणीत जाऊं नकोस. नानासाहेब म्हणाले बरे पण मी शिर-डीस साइबाबाकडे जातो. व ते तर मुसल्मान आहेत मग मी त्यांचकडे जाऊं किंवा नको! वडील म्हणालें त्यांचेकडे जात जा. तेच तुझे गुरु आहेत. वडलांनीं असें सांगितल्यावर अर्थात नानासाहेबांना फार आनंद झाला.

नाताळचे सुटींत सुशिक्षित भक्तांची बाबांकडे गर्दी व बाबांचें प्रसिद्धी करण.

तोपर्यंत बाबा मुसलमान आहेत. असाच नानासाहेबांचा ग्रह होता. पण पुढें अतिसहवासानें व सूक्ष्म निरीक्षणानें तो साफ बदलला व बाबा हिंदु ब्राह्मण संन्यासी आहेत असा पूर्ण विश्वास बसून तो शेवटपर्यंत कायम राहिला.

नानासाहेबांना बाबांचे वारंवार अनुभव येऊं लागले व त्यामुळें नानासाहेब आपल्या बरोबर बाबांकडे येण्यास व सांसारिक व पारमार्थिक लाभ करून घेण्यास आपल्या पैकीं ओळखीच्या पुष्कळ सुशिक्षित स्नेही व अधिकारी मंडळीस प्रेमाची व आग्रहाची विनंती करीत व त्याचप्रमाणें त्यांना आपले स्वानुभव व इतर भक्तांच्या संबंधानें बाबांनीं केलेल्या अगम्य लीला वर ठिकठिकाणीं प्रवचनें करून त्यांचे मन बाबाकडे येण्यास वळवीत. हळूं हळूं पण अल्प काळांतच हा सद्भक्तजन संमर्द गंगौघ शैलधीप रत्नाकराकडे झपाट्यानें जाऊं लागला. विशेष करून हा स्वादु सरित्सागरसंगम बाबांचे पुण्य नगरींत प्रथम प्रथम कांहीं वर्षे नाताळचे सुटींत होत असे.

टांग्याची व खाणावळीची सोय.

कोपरगांवाहून शिरडिस येण्यास बैलगाड्या किंवा टांगे यांच्या खेरीज दुसरी सोय नसे. टांगेवाले भाडें फार फार मागत. शिरडीस जेवणाखाण्याची सोय नसे. नानासाहेब मोठमोठे तंबू ठोकून सर्वांची राहण्याची व जेवणाची सोय करीत, पण नाताळा शिवाय इतर वेळीं येणाऱ्या भक्तांची फार तारंबळ उडे.

शिरडींतील नानासाहेबांचें लहानसें घर

नंतर नानासाहेबांनीं शिरडीस एक लहानसें घर विकत घेऊन त्यांत त्यांचे पुतण श्री. बाळाभाऊ चांदोरकर यांना सहकुटुंब ठेवून त्यांना एक टांगा करून देऊन त्यांच्याकडे खाणावळीची पण व्यवस्था करून दिली. त्यामुळें इतर वेळीं बाबांकडे येणाऱ्या भक्तांची चांगली सोय झाली. ह्या सर्व सोयी नानासाहेबांनीं आपल्या पदर खर्चानें केल्या. पुढें मग तेथें दुसरी एक खाणावळ झाली. बाळाभाऊ वारल्यावर व त्यांचें कुटुंब तेथून निघून गेल्यावर तें घर नानासाहेबांनीं शिरडी संस्थानास बक्षिस म्हणून दिलें. त्या घरांत हल्लीं शिरडी संस्थानचे नोकर श्री. बाळा पिलाजी गुरव हे भाड्यानें राहतात.

कीर्तन रूपानें बाबांचे प्रसिद्धीकरण

श्री. गणपतराव सहस्रबुद्धे उर्फ दास गणूमहाराज त्यावेळीं नगर येथे पोलीस खात्यांत कारकून होते. त्यांना लावण्या करण्याचा फार नाद असे. नानासाहेबांचे लक्षांत ही गोष्ट आली. नानासाहेबांनीं त्यांचें मन कीर्तनें करून बाबांची प्रसिद्धी करण्याकडे वळविलें. नानासाहेबांचे घरीं श्री. दामु अण्णा अठवले म्हणून लहान वयाचे पण गोड आवाजाचे ब्राह्मण होते. त्यांना दासगणू महाराजा मागे कीर्तनांत साथीदार म्हणून दिले. या दुकलीमुळें कीर्तनास रंग चढून दासगणू महाराजांचा महाराष्ट्रभर जिकडे तिकडे बोलबाला झाला. या उपायानें बाबांच्या प्रसिद्धीकरणाचें सर्व श्रेय नानासाहेबांनाच आहे.

भक्तलीलामृत व संतकथामृत रूपानें बाबांचे प्रसिद्धीकरण

पुढें कांहीं काळानीं बाबानीं श्री. दासगणू महाराजांना श्री महिपती यांनीं वर्णिलेल्या संतांच्या चरित्रानंतरच्या संतांचीं चरित्रें वर्णन करण्यास आज्ञा केली. व त्या चरित्रांच्या छपाईचें काम करण्यास नानासाहेबांना आज्ञा केली. त्याप्रमाणें श्री. दासगणू महाराजांनीं शक्य तितकी खटपट करून व जिवापाड श्रम करून तीं चरित्रें त्यांच्या भक्तलीलामृत, संत लीलामृत व संत कथामृत या नांवाच्या प्रसिद्ध ग्रंथांत वर्णिलीं. व त्याच्या छपाईचें व प्रसिद्धीकरणाचें सर्व काम नानासाहेबांनीं आपल्या पदर खर्चानें केलें.

श्री दासगणूकृत भक्तलीलामृतांत ३२-३३ या दोन अध्यायांत व संत कथामृत अ. ५७ यांत बाबांनीं नानासाहेबांस केलेल्या व्यावहारिक व पारमार्थिक वेदांतोपदेशाचें अत्यंत सुरस, सुंदर व रसाळ वर्णन आहे. हें ही एक प्रकारचें बाबांचें स्वतंत्र प्रसिद्धीकरण आहे.

साठे साहेब यांचा वाडा

बाबांची प्रसिद्धी जसजशी जास्त होऊं लागली तसतशा नानासाहेबांनीं भक्तगणांकरतां केलेल्या उतरण्याच्या व खाण्यापिण्याच्या सोई अपुऱ्या पडूं लागल्या. श्री. हरी विनायक उर्फ तात्यासाहेब साठे जमीन महसूल स्मृतिकार यांना बाबांचा अनुभव आल्यामुळें व वरील गैरसोय त्यांच्या नजरेस आल्यामुळें त्यानी भक्तांच्या उतरण्याच्या सोयीसाठीं शिरडीस एक चौसोपी वाडा बांधला. नंतर पुढें कांहीं कारणांनीं त्यांनीं तो श्री. रामकृष्णपंत नवलकर मुंबई हायकोर्ट वकील (मुंबापुरी उच्च न्यायपीठ वकील) यांना विकला.

काकासाहेब दीक्षितांचा वाडा

तसेंच नानासाहेबांचे अत्यंत व जिवलग आंग्लविद्या उच्चपीठ स्नेही कै. हरी सीताराम उर्फ काकासाहेब दीक्षित हे १९०९ सालांत नानासाहेबांच्या विनंतीवरून बाबांच्या दर्शनास शिरडीस आले. त्यांच्याही लक्षांत भक्तगणांच्या उतरण्याची गैरसोय आली व त्यांनीं लागलीच तेथें एक दोन चौसोपी वाडा बांधला. व त्यांत पुष्कळसे भक्तगण सहकुटुंब अल्पकाळ राहतील अशी व्यवस्था केली.

मारवाड्यांचें देणें

नानाप्रकारच्या उपायांनीं, साधनांनीं व अनुभवांनीं बाबांचा कीर्ति यश दुंदुभि सुशिक्षित वर्गामध्यें विद्युद्वेगानें दुमदुमूं लागला. याचक, कीर्तनकार, तमासगीर वगैरे गुणी जनांचाही लोट शिरडीकडे वाहूं लागला. बाबा सर्वांची संभावना करीत. व अशी संभावना करतां करतां जेव्हां पैसे खुटत तेव्हां मारवाड्याकडून बाबा रकमा आणून संभावना पुरी करीत. व नानासाहेब शिरडीस आले म्हणजे त्यांना त्या रकमा देण्यास सांगत. नानासाहेबही बाबांच्या आज्ञेप्रमाणें मारवाड्यांच्या रकमा पैन्पै सुद्धां कोणत्याही प्रकारची कधींही कुरकुर न करतां लागलीच चुकत्या करीत व मारवाड्यांच्या पावत्या घेऊन बाबांचे चरणीं सहवंदन अर्पण करीत.

भाताचा नैवेद्य

जनदृष्ट्या व व्यवहारदृष्ट्या बाबा जसजसे जास्त जास्त वृद्ध होऊं लागले, तसतसे त्यांना भिक्षेच्या शिळ्या भाकरीचे तुकडे चावत नसत. म्हणून ते ते तुकडे पाण्यांत भिजत घालीत व मऊ झाले म्हणजे खात. नानासाहेबांचे लक्षांत ही गोष्ट आल्याबरोबर बाळाभाऊकडून भाताच्या नैवेद्य बाबांना रोज आपले खर्चानें पाठविण्याची त्यांना व्यवस्था केली.

नानासाहेब व बाबा प्रथम माझे स्वप्नांत कसे आले. नानासाहेबांची व माझी प्रथम भेट कोठें व कशी झाली या बद्दल मी पूर्वी विस्तृतपणें श्रीसाईलीला वर्ष ३ अंक ६ यांत पान २४९ ते २५९ वर लिहिलें आहे. त्यामुळें त्याची येथें द्विरुक्ती करीत नाहीं.

तसेंच बाबांनीं नानासाहेबांना पुरणपोळी करून आणण्यास सांगून ती तयार करून आणिल्यावर ती न खातां म्यां ती खाल्ली मला आतां नको म्हणून केलेली लीला,

खानदेशांतील पद्मालय गांवीं अरण्यांत बांधलेल्या श्रीगणपती मंदिरांतील संत गोविंद-बुवा यांनीं बाबांच्या अंतःसाक्ष सांकेतिक आज्ञेवरून नानासाहेब रात्रीचे चालण्याच्या श्रमानें अति थकून पद्मालयाच्या गणपति मंदिरा नजिक येतात न् येतात तोंच त्यांना त्यांच्या इच्छेप्रमाणें गरम चहानें भरलेलें मोठें भांडें घेऊन सामोरे गेल्याची लीला, बोधे गांवांतील संत बन्नुमाईची लीला, यांचें वर्णनही अनुक्रमें श्रीसाईलीला वर्ष ४ जोड अंक ७ ते १० यांत व दुसरे इतर अंकांत सविस्तर केलें असल्यामुळें त्यांचीही द्विरुक्ति येथें करीत नाहीं.

द्विरुक्ति

त्याचप्रमाणें बाबांनीं नानासाहेबांना श्रीमद्भगवद्गीतेतील पहिले अध्यायांतील पहिलेच श्लोकाचा व चवथे अध्यायांतिल ३४ वे श्लोकाचा अर्थ विचारून त्यांना निरुत्तर व निरभिमान करून सर्व १८ अध्यायांचा व्याकरणसह अर्थ सांगितला याबद्दलचेही सविस्तर वर्णन श्री साईलीला वर्ष ४ अंक १३ यांत विस्तृत दिलें असल्यामुळें त्याची-ही येथें द्विरुक्ती करीत नाहीं.

नानासाहेबावरील बाबांचें अद्वितीय प्रेम.

बाबांचे नानासाहेबावर व नानासाहेबांचे बाबांवर अलोट व अप्रतिम प्रेम असे, हें वरील विवेचनावरून लक्षांत येईलच. व अशा सद्गुरु व सच्छिष्यांची जोडी सांपडणें अति दुर्लभ.

'मनुष्याणां सहस्रेषु कश्चित् यतति सिद्धये ॥
यततामपि सिद्धानां कश्चिन्मां वेत्ति तत्वतः ॥

अर्थः—हजारों मनुष्यांत मत्प्राप्तिसिध्यर्थ एखादाच प्रयत्न करतो व असा प्रयत्न करणाऱ्या हजारों सिद्ध पुरुषांत मला एखादाच खरोखर जाणतो ॥ श्री. भ. गी. श्लो. ३ अ. ७ त्याचप्रमाणें.

बहूनांजन्मनां मंते ज्ञानवान्मां प्रपद्यते ॥
वासुदेवः सर्वमिति स महात्मा सुदुर्लभः" ॥

अर्थः—पुष्कळ जन्मानंतर मला ज्ञानी भक्त मिळतो. व वासुदेवमय सर्व विश्व आहे असें जाणणारा महात्मा भक्त तर अतिशयच दुर्लभ असतो. श्री. भ. गी. अ. ७ श्लो. १९

वरील जोडी पुष्कळांशी तशीच दुर्मिळ समजण्यांत अतिशयोक्ति होणार नाहीं.

बाबांनीं नानासाहेबास काय काय अनुभव दिले आहेत व अमोल उपदेश केला आहे त्याचें वर्णन जितकें करावें तितकें थोडेंच. परंतु चार पांचशें वर्षांपूर्वींच्या संत चारित्रांत ज्या आपण सद्गुरूंच्या लीला ऐकतों कीं नाथांचे घरीं पैठणास पांडुरंग हे श्रीखंड्या या नांवानें श्री गोदावरीचें पाणी कावडीनें वाहून देव पूजेकरतां गंध उगाळून ठेवीत असत. सद्भक्त दामाजीपंताकरतां पांडुरंगांनी मंगळवेढ्याच्या विठू महाराचें सोंग घेऊन बेदरचे बादशहाकडे पैसे पोंचवून बादशहाची पावती आणून दामाजीपंतांना दिली, सांवता माळ्याचे बागेंत पांडुरंगांनी माळ्याचें काम केलें, जनाबाईचीं लुगडीं धुतलीं, त्याचप्रमाणें जामनेर गांवीं नानासाहेब मामलेदार असतां त्यांच्या मुलीची (मैनाताई) बाळंतपणांतून सुटका होण्याकरतां नानासाहेब-बाबांचा धांवा करीत असतां बबांनीं शिरडींचे बापुगीर गोसाव्या बरोबर आरती व उदी देऊन बापुगिरास जळगांव स्टेशनवर पाठवून बाबा स्वतः आपणच तांगा, तांग्यांचे घोडे, तांगेवाला, गुळपापडीचे लाडू, आंबे व पेढे होऊन, बापुगिराजवळ तें फराळाचें सामान देऊन बापुगिरास जामनेरास मामलतदार कचेरीजवळ सोडून देऊन तांगा-घोडा तांगेवाल्यासह अंतर्धान पावले ही हकीकत अगदीं अलीकडची आहे. श्रीसाईचरित्राचे ३३ अध्यायांत वर्णिली आहे. व मींही ह्या अतर्क्य लीलेचें वर्णन यथामति " नानासाहेब चांदोरकराख्यान " यांत केलें आहे. व त्यावरून नानासाहेबावरील अलौकिक प्रेमाची ही बाबांची लीला आहे हे दिसून येईल. नानासाहेबांचे जिव्हेवर निरंतर बाबांचें नांव नाचत असे. ते बाबामय झालें होतें.

नानासाहेबांची बाबांवरील अप्रतिम भक्ति

बापूगीर गोसावी

श्री देवर्षी नारदमुनींनी नवविधा भक्तीचें वर्णन केलें आहे.

" श्रवणं कीर्तनं विष्णोः स्मरणं पादसेवनम् ॥
वंदनं अर्चनं दास्यं सख्य मात्म निवेदनम् ' ॥'

यांतील शेवटच्या " आत्मनिवेदन " भक्तीस ज्ञान भक्ति म्हणतात.

त्याचप्रमाणें श्रीमद्भगवद्गीतेंत चार प्रकारची भक्ति वर्णिली आहे.

" चतुर्विधा भजंते मां जनाः सुकृतिनोर्जुन ॥
आर्तो जिज्ञासुरर्थार्थी ज्ञानीच भरतर्षभ ॥ १६ ॥

तेषां ज्ञानी नित्ययुक्त एक भक्ति र्विशिष्यते ॥
प्रियोहि ज्ञानिनोऽत्यर्थ महं सच मम प्रियः ॥ १७ ॥

यांतही श्री नारदमुनी प्रमाणें श्री भगवान वेदव्यासानीं चवथ्या भक्तीस ज्ञानी भक्ति असें म्हटलें आहे.

यावर श्री भगवान ज्ञानेश्वर महाराजांनीं आपल्या श्री ज्ञानेश्वरी भाष्यांत खालील प्रमाणें अभिप्राय प्रगट केला आहे.

"म्हणोनि आपुल्या हिताचे नि लोभें ॥ मज आवडे तोही भक्त होय ॥
परी मी चिकरी वालभे । ऐसा ज्ञानिया एक ॥" ओं. ११९ अ. ७

अर्थः–म्हणून आपापल्या हिताच्या इच्छेनें माझी वाटेल तो भक्ति करतो. परंतु मी ज्याच्यावर प्रेम करतो अशा त्या चारी ..तापैकीं फक्त एक "ज्ञानी" भक्तच होय.

"ऐसे स्वामिचिया मनोभावा ॥ न चुकिजे हे चि परम सेवा ॥
येर ते गा पांडवा ॥ वाणिज्य करणें ॥" ओं. ९१३ अ. १८

अर्थः–त्याप्रमाणें धन्याच्या इच्छेप्रमाणें करण्यास न चुकणें हीच त्याची श्रेष्ट सेवा होय त्यावाचून इतर [पहिले तीन प्रकारची] सेवा करणें म्हणजे निवळ वाण्याच्या धंद्याप्रमाणें व्यापार करणें होय.

या चवथ्या भक्तीसच दृश्यपथातीत भक्ति योग असें म्हणतात. श्री. ज्ञा. ११२९ अ. १८ ही भक्ती वाटेल त्यास करता येत नाहीं. हिचा उपदेशच करावा लागतो. कल्पप्रारंभाचे वेळीं "भागवत" मिषानें या भक्तीचा उपदेश मी प्रथम ब्रह्मदेवास केला. व आतां अर्जुनास "श्री भगवद्गीता" रूपानें केला. श्री. ज्ञा. अ. १८ ओं. ११३२.

त्याच चवथे भक्तीचा उपदेश नानासाहेबांस बाबांनीं (श्री भगवद्गीता श्री दासगणूकृत भक्तलीलामृत अ. ३२, ३३ व संतकथामृत अ. ६७ या मिषानें केल्याचें दिसतें. म्हणूनच बाबांचे नानासाहेबांवर अनिर्वचनिय प्रेम व नानासाहेबांची बाबांवर अवर्णनीय भक्ति.

नानासाहेबांनीं बाबा संबंधानें उपरिनिर्दिष्ट सेवेशिवाय इतर कायाची सेवा केल्याचें ऐकिवांत नाहीं. किंवा त्याबद्दल ते कधींही मजजवळ बोलल्याचें आठवत नाहीं.

नानासाहेबांनी श्रीमद्भगवद्गीतेवर व अनुगीतेवर लिहिलेल्या त्यांच्या स्वतंत्र विचारांची हस्तलिखित व मुद्रांकन लिखित कांहीं टिपणें मजजवळ आहेत. पण त्यांत बाबा संबंधानें लिहिल्याचें मला अढळून न आल्यामुळें मी तीं आजपर्यंत छापून प्रसिद्ध केली नाहींत. श्री साईलीला संपादकांचे इच्छेस आल्यास ती यथावकाश छापून प्रसिद्ध करीन.

बाबांनीं नानासाहेबास प्रथम प्रथम कांहीं ग्रंथ वाचावयास सांगितले होते. पण शेवटीं शेवटीं त्यांनीं त्यांचें वाचन अजिबात बंद करून मी सांगेन तितकेंच करीत जा अशी आज्ञा केली. नानासाहेब ही तसेंच करूं लागले. बाबांनीं त्यांना काय सांगितले व तें काय करूं लागले हें त्यांचें त्यांना किंवा बाबांनाच माहीत.

नानासाहेब कांहीं महिने डहाणू तालुक्यास प्रांताधिकारी असल्यामुळें मी व त्यांनीं एकमेकांचे सहवासांत रात्रीच्या रात्री जागून काढिल्या. त्या सर्व रात्रींत ते बाबांच्या अगम्य व अतर्क्य लीले खेरीज दुसरें कांहींच बोलत नसत. त्या लीला सांगतांना त्यांचे नेत्रांतून सारखे प्रेमाश्रू वाहत असत. त्या पैकीं बऱ्याचशा मी पूर्वी श्री साईलीलेंत प्रसिद्ध केल्या आहेत व बाकीच्या ज्या आठवणींत व माझे टिपणांत आहेत त्या यथावकाश प्रसिद्ध करीन. माझ्या अनुभवाच्या बाबांच्या लीला तुम्ही टिपून ठेवाल तर तुम्हाला काल व स्थळ पुरणार नाहीं इतक्या त्या अगणित आहेत असें ते म्हणत. " नांतोस्ति मम दिव्यानां विभूतीनां परंतप " या श्रीमद्भगवद्गीतेंत १० वे अध्यायांत वर्णिल्या प्रमाणें बाबांच्या अनंतलीला कोण केव्हां व कशा लिहून ठेवणार किंवा टिपून घेणार !

बाबा व सखाराम महाराज समकालीन असून गुरुबंधू होते ही गोष्ट नानासाहेबांच्या वडलांनीं नानासाहेबांस सांगितलेल्या " तेच तुझे गुरु आहेत. " अंतस्फूर्तीच्या उद्गारावरून व श्रीमती काशीबाई कानिटकर यांनी श्री साईलीलेंत (वर्ष ११ जोड अंक २–३–४) प्रसिद्ध करण्यास पाठविलेल्या ८ अनुभवापैकीं ६ वे अनुभवांत लिहिलेल्या बाबांच्या स्वतःच्याच सांगण्यावरून निःसंशय सिद्ध होते.

नानासाहेबांनीं वर निर्दिष्ट केलेल्या शिरडी कार्यांत बाबांकरतां अत्युत्कट भावनेनें व अमर्याद प्रेमानें कमीत कमी १०००० हजार रुपये खर्च केले असें त्यांच्या एकवेळीं सहज बोलण्यावरून मला दिसून आलें. शिरडीसंबंधाच्या खर्चांत, व मारवाड्यांचे देणें देण्याकरतां बाबांनी मागितलेल्या रकमेंत नानासाहेब कधींही काटकसर करीत नसत. पुष्कळसा काळ गेल्यावर भक्तजनांकरतां इतर धनाढ्य व श्रीमंत भक्त हळूं हळूं सुखसोयी

करतात. व त्या करतां ते पुष्कळसे पैसेही खर्च करतात. कोणी कोणी वर्गणी व देणगी-रूपानें ही मदत करतात. पण प्रथम ज्या ठिकाणीं कशाचीही सोय नसते त्या ठिकाणीं पदर खर्चानें सोयी करून भक्त जनांचें चित्त बाबांकडे आकर्षक करून घेणें यांसच अतीशय शीण व खर्च येतो. व साधारण मिळकतीच्या भक्तांस तो डोईजड होतो. शिवाय सर्व कुटुंबाचा भार व लौकिक संभाळून इतका खर्च करणें म्हणजे अत्यंत दुर्घटच होय. पण केवळ बाबांचे पदकमलीं अलोट व निर्व्याज प्रेम भक्तीमुळेंच त्यांनीं कशाचीही पर्वा न करतां हा खर्च केला. व बाबांनीं त्यांच्याकडून तो करून घेतला.

नाना तूं मजजवळ संसारासंबंधीं कांहीं मागशील तर तें मजजवळ नाहीं. तें तुझ्या पूर्वकर्मानुसार तुला मिळेल. व त्या करतां तूं मजजवळ येऊंही नकोस. परमार्थ संबंधानें मागावयाचें असल्यास मात्र तुला मी मार्ग दाखवीन. नानासाहेबांनीं कबुली दिली कीं स्वार्थासंबंधानें मी आपल्याजवळ कांहीं मागणार नाहीं. मग बाबा म्हणाले मी आतां तुला परमार्थाचे धडे देत जाईन. ही हकीकत नानासाहेबांनीं स्वमुखानें मला सांगितली.

नानासाहेबांनीं विनंती केल्यावरून बाबांनीं नानासाहेबांस संसार करून परमार्थ कसा करावा याबद्दल अत्यंत व्यावहारिक मार्मिक गोड व रसाळ उपदेश केला आहे. तो श्री दासगणू महाराज यांनीं आपल्या भक्तलीलामृत अ. ३२, ३३, यांत व संत कथामृत यांतील अ. ५७ यांत आपल्या प्रासादिक मोहक व मधुर वाणीनें वर्णिला आहे. तो प्रत्येक साइभक्तानेंच नव्हे तर प्रत्येक मुमुक्षु जीवानें वाचून, त्याचे मनन करून त्याचा निदिध्यास करण्यासारखा आहे. त्यांतील रहस्य अत्यंत गूढ तसेंच नितांत विशद आहे.

मला वाटतें बाबा व नानासाहेब या गुरु शिष्यांचा याग म्हणजे कृष्णार्जुन योगासारखाच अगम्य व अप्रतिम योग या अलीकडच्या काळांत होऊन गेला असें म्हटल्यास अतिशयोक्ति होणार नाहीं. नानासाहेबांचे चरित्राचा अत्यंत सूक्ष्मपणें विचार केल्यास तें फारच मार्गदर्शक व परमार्थोद्बोधक असें दिसून येईल. त्यांच्या चरित्रांतील फक्त दोनच गोष्टींचा म्हणजे बाबांनीं नानासाहेबांस व्याकरण शुद्ध स्वतः पढविलेली अठरा अध्याय श्रीमद्भगवद्गीता व त्या गीता माउलीचा रूढार्थ, गूढार्थ व रहस्य व वर निर्दिष्ट केलेल्या श्री भक्तलीलामृतांतील विशेषें करून ल. ३२ व ३३ व श्री संतकथामृतांतील अ. ५७ यांत केलेला अनुपयोग उपदेश. यांचें सूक्ष्म निरीक्षण केल्यास बाबा व नानासाहेब या गुरुशिष्यांचे जोडीबद्दल मी जे उद्गार काढले,

आहेत, ते अगदीं अयोग्य आहेत असें म्हणतां येणार नाहीं. नानासाहेब काय सरकारी काम करतील तितकाच त्यांचा काळ बाबांच्या नामावाचून जात असे. पण तें काम संपलें कीं नानासाहेबांचे जिव्हेस बाबांच्या नामाचा चाळा. बाबांच्या गोष्टी किंवा लीला म्हणजे नानासाहेबांची प्रेम संपत्ती या संपत्तीवर ते कोणत्याही प्रसंगास डरत नसत. बाबा त्यांचें परम मंगल व अत्यंत आवडीचें अद्वितीय दैवत. त्यांचें अंतःकरण नव्हे प्रत्येक रोमरंध्र बाबांचें क्रीडास्थान होते. त्यांच्या डोळ्यास सर्वत्र ठिकाणी बाबाच दिसत. कानास बाबांच ऐकूं येत. नाकास बाबांचाच परिमल येई, त्वचेस बाबांचाच भास होई व जिव्हेस बाबांच गोड लागत. सारांश, त्यांच्या शरीराच्या सर्व अवयवास इंद्रियास व मनास बाबांचेंच वेड लागलें होतें. त्यांना बाबाशिवाय व बाबांना त्यांचे शिवाय करमत नसे. अशी गुरुशिष्याची पुण्य जोडी पहावयास मिळणें अति दुर्घट. या जोडबिद्दल आतां जास्त लिहावयास माझे क्षुद्र व भिकार लेखणींत सामर्थ्य नाही. बाबांच्या पूर्णकृपेनें मला या जोडीस पहाण्याचा तो सुखसोहळा उपभोगण्याचा व त्यांच्या संबंधानें दोन शब्द लिहिण्याचा लाभ मला मिळाला हेंच मी आपलें परम भाग्य समजतों.

आतां नानासाहेबांचें तीनचार मजेदार अनुभव लिहितों.

अनुभव

बाबा नानासाहेबांचे कुटुंबांस आई म्हणून हांक मारीत. एके दिवशीं आईसाहेब श्री द्वारमाईत बाबांच्या दर्शनास गेल्या त्या द्वारकामाईंत पाऊल ठेवतात न ठेवतात तोंच बाबा म्हणालें, " या आजीबाई ". हें शब्द ऐकतांच आईसाहेबांना आश्चर्य वाटलें व बाबा आज मला "आई" म्हणण्याचे ऐवजी "आजीबाई" कां म्हणालें याचा त्यांना अर्थ कळेना. त्या श्री द्वारकामाईंतून बिऱ्हाडीं आल्या व त्यांनीं ही हकीकत नानासाहेबांस सांगितली. नानासाहेबांनीं चटकन सांगितलें कीं "अग द्वारकी बाळंतीण झाली असली पाहिजे. त्याशिवाय तूं आज आजीबाई होणार नाहींस." खरोखरच सौ. द्वारकाताई आई-साहेबांच्या धाकट्या कन्या त्यावेळीं अगदीं प्रसूत होण्यास टेकल्या होत्या. व त्याबद्दल नानासाहेब व आईसाहेब रात्रंदिवस काळजीच करीत होते. आश्चर्य हें कीं दुसरें दिवशीं त्यांच्या सुखरूप बाळंतपणाचें पत्र आलें. त्यांत बाबांनीं आईसाहेबांना जेव्हां "या आजी-बाई " असें संबोधिलें होतें, त्याचवेळीं द्वारकाताई बाळंत झाल्या होत्या. यावरून बाबांची वाणी किती अर्थपूर्ण व बाबांचें ज्ञान किती अगाध होतें हें दिसून येईल.

अनुभव

नानासाहेबांनी उपदेशिल्याप्रमाणें आईसाहेब नेहमीं कांहीं जप करीत असत. बराच काळ गेल्यावर एकदां आईसाहेब नानासाहेबांच्या बरोबर शिर्डीस गेल्या व बाबांचे दर्शनार्थ श्री द्वारकामाईंत गेल्या. बाबा म्हणाले, " आई, आलीस ये बैस माझ्याजवळ " त्यांनी बाबांना वंदन केलें व त्यांच्या आज्ञेप्रमाणें त्यांच्या जवळ बसल्या. नंतर बाबा म्हणाले, " माझी आई कमी रात्रंदिवस दळदळ दळिती. पण आई समदंच भरड बर कीं ग " आईसाहेबांना बाबांच्या या म्हणण्याचा उमज पडेना. त्या बिऱ्हाडी गेल्या व ही हकीकत त्यांनीं नानासाहेबांना सांगितली. ते म्हणाले, " अग खरंच. तूं जप करतेस पण तुझे लक्ष कुठें तिकडे असतें ? लक्षपूर्वक जप झाला पाहिजे. नुसती तोंडातून अक्षरें काढण्यांत काय अर्थ ? ". नंतर आईसाहेब लक्षपूर्वक जप करूं लागल्या.

अनुभव

एकदां म्हणजे सुमारें सन १९११–१२ सालांतील गोष्ट. बाबा अत्यंत आजारी पडले, व त्या दुखण्यातून ते निभावतील असे कोणास वाटलें नाहीं. श्री. नानासाहेबांनी बहुतेक साईभक्तांस ही हकीकत कळवून बाबांचें शेवटचें दर्शन घेण्याकरितां कळविलें. त्याप्रमाणें पुष्कळ भक्तजनसंमर्द शिर्डीस जमला, व बाबांना त्या दुखण्यांतून आराम पडून अरिष्ट शांत व्हावें म्हणून प्रत्येकानें रात्रंदिवस आपापल्या इच्छेनुरूप जपानुष्ठान, वेदानुष्ठान, लघुरुद्र, चंडीपाठ वगैरे करावें असा नानासाहेबांनींच दंडक घालून दिला होता. त्याप्रमाणें कार्यक्रम सुरू झाला. पण बाबांचे दुखण्यास आराम पडेना. सर्व मंडळी घाबरली. व चिंतातुर झाली. मीही त्यांत होतोंच. यथाशक्ति व यथाकाल जपानुष्ठान करीत होतों. श्री. काकासाहेब दीक्षितांच्या वाड्यांत होतों. एक दिवस असा आला कीं बाबांच्या दुखण्याचा जोर फार वाढत चालला. व बाबांच्या जीवितांचा आशातंतू आतांच तुटतो कीं काय असें क्षणोक्षणी प्रत्येकास वाटूं लागलें. नानासाहेब बाबांच्या लीला सांगत माझे खोलींत बसले होते. काकासाहेब दीक्षित, बापुसाहेब जोग, बाळासाहेब भाटे, तात्याबा पाटील कोते वगैरे मंडळींचा विचार ठरला कीं बाबांचे या दुखण्यांत जर कांहीं बरें वाईट झालें तर त्यांचें शव दर्ग्यांत न्यावयाचें किंवा त्यांना वाड्यांत समाधि बांधावयाची हें आतांच बाबांच्याकडून निश्चित करून घ्यावें. म्हणजे पुढें हा हिंदु–मुसलमानांत लढा पडणार नाहीं. पण हें बाबांना विचारणें म्हणजे मांजराचे गळ्यांत घांट बांधण्यासारखेंच

आहे. तरीपण हें कार्य कोणीतरी व केव्हांतरी केलेंच पाहिजे करितां हें काम तुम्ही करा असा नानासाहेबांस वरील सर्व मंडळीचा आग्रह पडला. नानासाहेब म्हणाले," मी तरी हें कसें बिचारूं ?" इतक्यांत द्वारकामाइतून बाबाकडून नानासाहेब कोठें आहेत म्हणून तपास करीत आम्ही सर्व मंडळी बसलों होतो, त्या दीक्षित वाड्याच्या खोलींत एक इसम आला. नानासाहेब येथेंच बसले आहेत म्हणून मी त्यास सांगितलें. तो नानासाहेबांजवळ आला व त्यांना म्हणाला, " बाबांनीं सांगितलें आहे कीं आमच्या मरणाच्या नवकशा आतांच करूं नका. आम्ही कांहीं आतांच मरत नाहीं. तुमचा चाललेला धंदा तुम्ही करा म्हणजे झालें." हें ऐकून सर्वांना त्यांच्या सर्व व्यापकत्वाबद्दल अत्यंत कौतुक वाटलें. मग सर्वांनी पूर्वी ठरविल्या मुदती पर्यंत आपापली अनुष्ठानें व अभिषेक वगैरे चालू ठेविलें. शेवटी नानासाहेबांनी आलेल्या सर्व मंडळीस शिऱ्याचें भंडार भोजन दिलें. बाबांना आराम पडला. भक्तजन आपापल्या घरीं निघून गेले.

अनुभव

एकदां नानासाहेबांस ढुंगणावर एक बेंड (गळूं) झालें. व त्यापासून त्यांना अत्यंत त्रास होऊं लागला. पुष्कळ उपचार केले. परंतु कशानेंही गुण येईना. तें फार सुजलें व त्यास अतिशय ठणका लागला. कांहीं झालें कीं नानासाहेबांची फिर्याद (किंवा तक्रार) बाबांकडे जावयाची. यावेळी इतक्या असह्य वेदना होत असतां नानासाहेबांनीं असा निश्चय केला कीं बाबांना या कामीं बिलकुल संकट घालावयाचें नाहीं. प्रत्येक वेळीं आम्ही त्यांनां काय म्हणून संकट घालावें ? व आमची दुःखें त्यांनीं आपले अंगावर ओढून घेऊन काय म्हणून त्यांनी तीं भोगीत बसावें ? माझें कांहीं होवो. मी ही गोष्ट बाबांना कळवून त्यांचेवर हें संकट घालणार नाहीं. डॉक्टर आले, वैद्य आले. कोणाचा कांहीं इलाज चालेना. शेवटी सर्वांच्या मतें असें ठरलें कीं मुंबईस जाऊन चांगल्या [सर्जन] शस्त्रवैद्याकडून याचें शस्त्रक्रियाकर्म [ऑपरेशन] करून घ्यावें. नानासाहेबांना शस्त्रक्रियेची अत्यंत भीति वाटे. व ती न होईल तर बरी असें निरंतर त्यांचे मनांत येई. पण इष्टमित्रादि सर्वांचा आग्रह व यातना ही भीषण. त्यामुळें शस्त्रक्रिया करून घेण्यास रुकारे दिल्यावाचून त्यांना गत्यंतर नव्हतें. शेवटी दिवस मुक्रर ठरला. व त्याप्रमाणें ते कल्याणाहून मुंबईस गेले. व आपल्या बिऱ्हाडातील खोलींत खाटेवर विव्हळत पडले. मुंबईचे नामांकीत व प्रवीण शस्त्रवैद्य आले व या गळवास शस्त्रक्रिया करणें जरा धास्तीचें तर खरेंच. कारण हें प्रमाणाबाहेर गेलें आहे. तथापि आपण भिऊं नका. आम्ही अमुक दिवशीं शस्त्रक्रिया करण्यास अगदीं सकाळीं सर्व सामुग्रीसह येतों. असें सांगून डॉक्टर

निघून गेले. नानासाहेबांना इतकी धास्ती बसली कीं त्यांना वाटलें कीं आतां आपण या संकटांतून वाचत नाहीं. हें संकट आपणच आपल्या हातांनीं आपल्यावर ओढून आणलें आहे. शिवाय या कामीं बाबांना तर बिलकुल त्रास द्यावयाचा नाहीं. मात्र ते बाबांची मोठी छबी उशाकडे घेऊन निजले होते. आतां उद्यां शस्त्रवैद्य येणार व शस्त्रक्रिया करणार. याप्रमाणें शस्त्रक्रियेचा नव्हे फक्त शस्त्रवैद्यांच्या येण्याचा शेवटचा क्षण जसजसा जवळ येऊं लागला तसतसी नानासाहेबांची धडकी वाढत चालली. त्यांना कांहीं सुचेना. सर्व लक्ष डॉक्टरच्या येण्याकडे लागलें व आतां आपली धडगत नाहीं. अशा प्रकारची निराशा वाटून रात्रीं झोंप लागेना. सारखी तळमळ, वेदना व भीति यांचें साम्राज्य सुरू झालें. उजाडलें. डॉक्टर ठरल्याप्रमाणें येण्यास फक्त १०–१५ निमिषें [मिनिटें] राहिलीं. चित्त व्यग्र झालें. सुकाणू वाचून वादळांत नौका सांपडल्याप्रमाणें झालें. भक्त जरी किती हट्टी व दृढ निश्चयी असला तरी सद्गुरु माऊलीस धीर निघतो कां ? धीर निघेल तर ती माउलीच कशाची ? त्यानें न हांक मारतां तिनें धावून येऊं नये काय ? चमत्कार असा कीं इतक्यांत एकाएकीं नानासाहेब गळवाची बाजू वर करून अनाच्छादित निजले असतां वरून एक कौलाचा तुकडा त्या गळवावर पडला. तें फुटलें. त्यांतून अतिशय पू वाहूं लागला. व नानासाहेबांस अत्यंत सुख झालें. शस्त्रवैद्य आपल्या शस्त्रसंभारासह शत्रूशीं दोन हात करण्याकरतां सुसज्ज होऊन बरोबर नेमक्यावेळीं आले. व पहातात तो रिपु चारी मुंड्या चित होऊन अगोदरच पडला होता. "अहो नानासाहेब तुमचे कार्य झालें. शस्त्रक्रियेची जरूरच नाहीं." असें तें दैवी दृश्य पाहून मोठ्यानें विस्मयचकित होऊन डॉक्टर उद्गारले. सर्वांनाच आनंद झाला. कांहीं दिवसांनीं नानासाहेब शिरडीस बाबांचे दर्शनास गेले. बाबा म्हणाले "आम्हाला त्रास द्यावयाचा नाहीं पण मलाच तुझ्या ढुंगणांत हात घालून तें बेंड फोडावें लागलें." काय गुरुमाउलींचे उपकार, प्रेम, व्याप्ती, अगम्य ज्ञान व सामर्थ्य ! ! !

नानासाहेबांचे कुटुंबांनीं बाबांवर केलेलें पद भिमा शंकरावर केलेलें पद, व पांडुरंगावर केलेली दिंडी खाली देतों.

हीं पद्यें त्यांनीं स्वतः ठाणें येथें माझे बिऱ्हाडीं आम्हां सर्वांना ता. १८-२-३८ सायंकाळीं त्यांच्या दोन चिरंजिवा समक्ष तालासुरावर म्हणून दाखविलीं व छापून प्रसिद्ध करण्याकरतां स्वहस्तें लिहून दिलीं.

पद महाराजांवर.

[[illegible]णी भैरवी [illegible]िताल]

वंदिलें गुरुचरणाला । हर्ष तो मम मनीं झाला ॥ ध्रृ० ॥
प्रभू दर्शना त्वरें निघालें । शिरडी ग्रामीं निशिला गेलें ॥
कळसें ठिकाण नयानिं पाहिलें। देखिलें सत्पुरुषांला ॥ वंदिलें ॥ १ ॥
प्रातःकाळीं स्नानें केली । प्रभु पूजा ही मंजला घडली ॥
नेवेद्याची सिद्धी झाली । बद्धांजलि मी जोडिलि त्याला ॥ वंदिलें ॥२॥
अनन्य भावें शरण मी तुजला । पतीत पापी दुर्बल अबला ॥
शांती ठेवी तूं मम मतिला । निज पद दावि दासि राधेला ॥वंदिलें॥३॥

पद भिमाशंकरावर.

[राग अलैया बिलोवल ताल दीचंदी]

सह्याद्रि पर्वतावरी । पंचवदन आहे श्री त्रिपुरारी । दर्शनासि त्याच्या ज्ञाऊं चला । भिमा शंकर पाहिला ॥ विश्वव्यापक चरणि लीन मी त्याला । गौरी शंकर पाहिला ॥ १ ॥ सभोंवती गिरिवर दाट । मधे चालण्या केली पाउल वाट । वन वृक्ष पान बहु दाट । चित्ति आनंद मम फारचि झाला ॥ गौरिशंकर पाहिला ॥ विश्वव्यापक चरणिं लीन मी त्याला । गौरिशंकर पाहिला ॥ २ ॥ सोमवारीं भीम कुंडावरी । सकळांनीं तीं स्नानें केलीं । भीमा माइची प्रार्थना झाली । त्वरें गेलों प्रभु दर्शनाला । भीमा शंकर पाहिला ॥ ३ ॥ रुद्राभिषेक झाला । गंध, पुष्प, धूप, दीप समर्पीला समर्पण केला । तसें तृप्तहि केलें द्विजवराला । भीमाशंकर पाहिला ॥ ४ ॥ दीन मी शरण रे तुजला । निशिदिनिं विनवी गिरिजाधवाला । अंतीं ठाव देह राधेला । विनायक दुहिता नमी चरणाला ॥ गौरिशंकर पाहिला ॥ ५ ॥

दिंडी.

पूर्व सुकृतें मी पंढरिसी आलें । आत्मदेहाचें सार्थकत्व झालें ॥
पाप दोषा मम जाळि रमानाथा। सरस्वतीजा तव चरणिं ठेवि माथा ॥

ही एक विंशति दूर्वांकुरांची जुडी ज्यांच्या पुण्य प्रेरणेनें लिहिण्याचें मनांत आलें. तें त्या श्री समर्थ सद्गुरुराय बाबांच्या दिव्यांघ्रियुगुलीं अनन्य भावानें समर्पण करून हें आद्य विद्वद्भक्त शिरोमणींचें स्वल्प चरित्र संपवितों.

नमन, स्रग्धरा.

ज्या प्रेमी भक्तराजा सह, ममसुमरें, सद्गुरू दर्शनाचा ॥
होऊनी लाभ स्वप्नीं, प्रथम मज तसा, पादसंस्पर्शनाचा ॥
बाबा प्रत्यक्ष हे दत्तगुरु म्हणुनि तें यन्मुखें ज्ञात झालें ॥
त्या नानासाहिब्यांच्या पदकमलिं नती डोकरें नम्र भालें ॥

ठाणें
मार्गशीर्ष शु. ६ गुरुवार
शके १८५९ ईश्वर नाम सं.
दिनांक ९-१२-३७

संतपदरज दासानुदास
बाबांचें बाळ

अनुभव

‘ बाबांचा हुकूम ’

रा. रा. घैसास यांस सा. न. वि. वि. आपण ता. १–११–३९ रोजी १२–३० वा. (स्टँ. टा.) आमचे घरी बाबांचे फोटो व उदी देऊन ‘ आपले बाबां विषयीं अनुभव ’ साईलीला मासिक पुस्तकांत प्रसिद्ध करण्याकरितां आज्ञा केलीत—ती श्री सद्गुरु साईबाबांचिच आज्ञा समजून मी आज आपणांजवळ ‘ बाबांच्या पुण्यतिथीचा, आमचे घरीं घडलेला इतिहास सादर करीत आहे.

ता. १५ सप्टेंबर १९३९ रोजीं ‘ माझी पुण्यतिथी ता. २३ रोजी आहे ’ असा दृष्टांत दिला. ता. १६ रोजीं मी माझे गुरु डॉ. त्रिंबक विठ्ठल सामंत गणेशभक्त कुर्ला, यांचेकडे हा दृष्टांत सांगितला व त्यानीं लगेच पुण्यतिथीचा कार्यक्रम आंखण्यास प्रारंभ केला. बाबांना पिठलें भाकरी फार प्रिय म्हणून तोच बेत कायम केला. त्याच सुमारास प्रो. श्रीकृष्ण निलकंठ चाफेकर एम्. ए. एलएल्. बी. पुणें, हे आले होते व त्यांचे प्रवचन ठरविण्यांत आले होते. ता. ९ आक्टोबर १९३९ रोजीं, ‘ बाबांनी स्वतः स्वप्नांत येऊन ‘ भिक्षेची भाकर लय गोड ’ आणि तो माझा प्रसाद सर्व मंडळीस वाट, असा हुकूम बजावला, त्या प्रमाणें मी सोमवारीं ता. २३ रोजीं सकाळीं भिक्षा मागितली व ती घेऊन घरीं आलों. मी २०० च्या वर पत्रीका वाटल्या होत्या, व माझ्या गुरुनें फक्त दोनच पायली (१ पा. पटणी व १ पा. बाजरी) दळून आण व त्याच्या भाकऱ्या भाज, असें सांगितलें, त्याप्रमाणें दोन पायली घरांतील पीठ व भिक्षेचे दोन पायली मिळून ४ पायली पीठ झालें. स्वैपाक्यानें ४ पायलीच्या भाकऱ्या पुरणार नाहींत सात पायली पीठ पाहिजे असें सांगितलें परंतु बाबांच्या व गुरूच्या हुकुमाप्रमाणें मी ४ पायलीच्या भाकरी भाजण्यास सांगितल्या. चमत्कार असा कीं, जवळ जवळ ३५० मंडळी जेवून गेली. तरी भाकऱ्या शिल्लकच, एकंदर ७०० भाकऱ्या झाल्या असें स्वैपाकी म्हणतो असो, वरती बाबांच्या दरबारांत, प्रो. चाफेकर यांचे ‘ गुरुमहात्म्य ’ ह्यावर प्रवचन झाले, व तेवढ्या अवधींत माझ्या गुरुला बाबांचा दुसरा हुकूम झाला, ‘ भाकरी हा माझा प्रसाद आहे मागून घे ’ त्याप्रमाणें जवळ जवळ ५० मंडळीनें भाकऱ्या मागून घेऊन जपून ठेवल्या आहेत. नंतर प्रो. शांताराम नारायण पाटील मुंबई यांचे मधुर

गायन झाले व बरोबर १२ वा. (स्टँ. टा.) बाबांच्या पुण्यतिथीचा कार्यक्रम पार पडला. ज्या प्रभूनें माझ्या गुरूच्या सहाय्यानें हा कार्यक्रम माझ्या हातून पार पाडून घेतला त्याला हृदयाच्या सिंहासनावर सदैव बसवून जवळ बाळगीत आहे व त्यांचि सेवा थोडी बहूत करण्याचा प्रयत्न करीत आहे.

पुढील अंकांत त्यांचे वेळोवेळी घडलेले अनुभव हुकूम झाल्यास प्रसिद्धीरा पाठवूं ही विनंती.

आपला,

केशव भगवंत गवाणकर

वांद्रे येथें श्री साई बाबांचा पुण्यतिथीचा

उत्सव

श्रीयुत रा. रा. रामचंद्र वासुदेव घैसास, संपादक, श्रीसाईलीला मासिक पुस्तक दादर यांस सा. न. वि. वि. आपण पुढील श्री साईलीलेचा अंक काढाल त्यांत खालील लिहिलेला मजकूर प्रसिद्ध करावा ही विनंती.

' सालाबादप्रमाणें यंदाही श्रीसद्गुरु साईबाबांच्या पुण्यतिथीचा उत्सव आश्विन शु॥ १० रविवार शके १८६१ रोजीं रावसाहेब यशवंत जनार्दन गाळवणकर यांचे घरीं वांद्रे येथें साजरा करण्यांत आला. त्या दिवशीं सकाळीं श्रीसद्गुरुमाउलीची महापूजा व महानैवद्य होऊन रात्रीं नऊ ते १ वाजेपर्यंत ह. भ. प. विष्णु कृष्ण उपाध्ये उर्फ निजामपूरकर यांचें सुश्राव्य कीर्तन झालें. किर्तनाचा विषय श्रीसद्गुरुचा महिमा हा होता व उत्तररंगांत महाभक्त श्री अंबरीष यांचें चरित्र लाविले होते. बरीच स्त्री व पुरुष श्रोते मंडळी मोठ्या आवडीनें आली होती. किर्तनाचे शेवटीं प्रसाद व कॉफीपान होऊन उत्सव समाप्त झाला. असाच व ह्याहूनही द्विगुणीत असा श्रीसद्गुरुमाउलीचा उत्सव अतीशय प्रेमानें सालोसाल व्हावा अशी श्रीसद्गुरुचे चरणापाशीं मागणी आहे. '

कळावें, कृपालोभ असावा हे विनंती.

आपला नम्र,

यशवंत जनार्दन गाळवणकर

अनुभव

सान्ताक्रुझ, ता. ८-१०-१९३१

संपादक, श्री साईलीला मासिक, महाशय यांस,

कृ. सा. न. वि. वि. आपण साईलीलेमध्यें माझा अनुभव द्याल अशी आशा आहे. बाबांची लीला अगाध आहे, हें नव्यानें सांगावयास नकोच. ज्या भक्तांची साईबाबांवर पूर्ण श्रद्धा आहे त्यांना वेळोवेळींच अनुभव येत असतात. आणि असेच अनुभव माझ्या दोन्ही मुलांना येतात. मोठी मुलगी कु. सिमंती अवघी आठ वर्षांची आहे. तिची तर बाबांच्यावर अतोनात श्रद्धा. जर कां तिनें ऐकिलें की कोणाला ताप आला किंवा दुखापत झाली आहे तर लगेच ती सांगते की मी जादु करते ती पहा. ही घ्या बाबांची उदी, ही कपाळी लावा, पाण्यातून पिण्यास द्या व उशाखाली पुडी ठेवा, म्हणजे बघा बाबा रात्रीं तुमचे आंगावरून हात फिरवितील व मग तुम्ही बरे व्हाल. असे किती एक अनुभव तिचें बाबतींत आले आहेत. आमच्या मोलकरणीची भाची टॅायफॅाइडनें आजारी होती. तिनें फक्त ऐकिलें मात्र, लागलीच उदी काढली, व मोलकरणीजवळ दिली व तिला सांगू लागली कीं, तूं आतांच्या आतां जाऊन ही उदी तिला पाण्यांतून प्यावयास दे, कपाळास लाव व उशाखाली ठेव. या प्रमाणें तिनें दोन दिवस केलें व तिसऱ्याच दिवशीं तिचा ताप उतरला व तिला बरें वाटूं लागलें. इतकी तिची दृढ श्रद्धा पाहून खरोखरच आम्ही चकित झालों.

माझा मुलगा कु. सदाशिव अवघा ६ वर्षाचा आहे, त्याचीही श्री. साईबाबांवर फार श्रद्धा आहे. त्या मुलाचा पाय गेल्या दिपवाळीच्या सुमारास ४ दिवस अगोदर दुखूं लागला. तरी तो थोडा बहुत चालत होता. परंतु भर दिपवाळींत (म्हणजे आपण स्नान करतो तो दिवस) त्याचा गुडघा इतका सुजला की, त्याच्यानें उभेच राहवेना. तो रडूं लागला. मी त्याला कडेवर घेतलें व तसेंच तोंड धुवून स्नान घातलें, थोडा वेळ थांबल्या-नंतर तो निजला. सकाळीं आठ वाजले तेव्हां डॅाक्टरकडे सांगून पाठविलें त्यानें एकदम लिहून पाठविलें कीं, त्याला आतांच हॅास्पिटलमध्यें न्या व x-ray (क्ष-किरण) काढून घ्या. मी लागलीच तसें केलें. आमच्या घरवाल्याची मुलगी के. ई. एम. हॅास्पिटलमध्यें डॅाक्टरीण आहे ती त्याच दिवशीं दोन प्रहरी घरीं जेवावयास आली होती. तिला आम्ही बोलावून डॅाक्टरानें चिठी लिहिली होती ती दाखविली. तिनें त्याचा पाय पाहिला व त्याला सांगू लागली की, पाय जवळ घे, परंतु त्याला तो जवळ घेतां येईना तेव्हां मात्र तिलासुद्धां असेंच वाटले कीं, त्याच्या पायांत पाणी वगैरे झालें

असेल. तिनें सांगितलें की, तुम्हाला डॉक्टरनें लिहिलें आहे तसेंच करा. मात्र त्याला हॉस्पिटलमध्यें ठेवतील कीं काय हें मी सांगू शकत नाहीं. मी रात्रीं ९-३० वाजतां जाणार आहे तेव्हां तुम्ही मुलास घेऊन माझ्याच बरोबर चला म्हणजे मी स्वतःच त्यास तेथें डॉक्टरकडून तपासून घेईन. हें जेव्हां त्यानें ऐकिलें तेव्हां तो फारच घाबरला व वडलाना सांगू लागला कीं ड्याडी (बाबा) मला हॉस्पिटलमध्यें नका नेऊं. मी बाबांची उदी लावीन व त्याना सांगेन कीं बाबा माझा पाय बरा करा म्हणजे मला हॉस्पिटलमध्यें जायला नको. व उदी घेऊन पायाला चोळीत बसला.

इतकें होत आहे तों आमची धन दिवे (धनत्रयोदशीचे सायंकाळीं) काढण्याची (लावण्याची) वेळ झाली. मी ते दिवे ओटीवर काढले (लावले) व परत आम्ही त्याच्याजवळ गोष्टी करीत बसलों. त्याच्या आत्यानें त्याला सांगितलें कीं, अरे असा घाबरतोस काय ? आपले बाबा आहेत तें आपलें सर्वच बरें करणारच. तूं उदी लाव आणि त्यानां सांग कीं, मला हॉस्पिटलमध्यें राहूं देऊं नका. नंतर आम्ही रात्रीचे जेवण आटोपण्यास गेलों, तो घाबरून जेवलाच नाहीं. आम्ही जेवावयास बसलों, तेव्हां तो एकदम ओरडून बोलू लागला कीं, ड्याडी हा बघा माझा पाय बाबांनी बरा केला, व एकदम गुडघ्यापासून जो ताठ होता तो जवळ घेतला, व वाटेल तसा जवळ लांब करूं लागला, व सांगू लागला कीं, मी नाहीं येत आतां हास्पिटलमध्यें. कांही वेळानंतर आपणच सांगू लागला कीं, चला मला कांहीं बाबा तेथें ठेवणार नाहींत. त्याची इतकी दृढ श्रद्धा असल्यावर बाबा काय आपल्या भक्तानां संकटांत टाकतील ? मुळींच नाहीं. म्हण आहे ' देव भावाचा भुकेला ' श्रीसाई बाबांच्या आरतींत सुद्धां म्हटलेलें आहे कीं,

" जया मनी जैसा भाव । तया तैसा अनुभव "
" दाविसी दयाघना । ऐसी तुझीही माव. "

ठरल्याप्रमाणें आम्ही तिच्याबरोबर हास्पिटलमध्यें गेलों, डॉक्टरनें पाय पाहीला व रिपोर्ट दिला कीं पायांत कांहींहि नाहीं. तरीही आमच्या डॉक्टरणीला खात्री पटली नाहीं; म्हणून तिनें त्यांना सांगितलें कीं ह्याच्या पायाचा तुम्ही 'x-ray' (क्ष-किरण) काढा म्हणजे माझी खात्री होईल, त्याप्रमाणें त्यांनीं केलें, परंतु त्याच्या पायांत कांहीं झालेलें नव्हतें. अशा रीतीनें रात्री ११-३० वाजतां आनंदानें आम्ही घरीं परतलों. तुकारामानें सुद्धा असेंच सांगितले आहे:—

॥ आवडीनें भावे हरिनाम घेसी ॥
॥ तुझी चिंता त्यासीं सर्व आहे ॥

श्री साईकृपेनें आनंदी आनंद आहे.

आपली नम्र,
सौ. सुशिला गोरक्षकर

शिर्डी-वृत्त

माहे एप्रिल सन १९३९

श्री रामनवमी उत्सव शके १८६१ ता. २८।३।३९ पासून ता. १।४।३९ पांच दिवस शिर्डी येथें मोठ्या थाटांत झाला. रथाची मिरवणूक, पालखीची मिरवणूक व श्री. गंगेच्या कावडींची मिरवणूक व शोभेचें दारूकाम दुगामा वगैरे कार्यक्रम उत्तम प्रकारें झाले. उत्सवांत नाशिकचे गवई श्री. करंदीकर बुवा यानी श्रींपुढें गायनाची हजेरी दिली.

देणग्या

श्री. सावळाराम नामदेव रासने अहमदनगर, दोन पोती तांदूळ दररांज श्रीस नैवेद्याप्रित्यर्थ व दोन मोठे मोर व एक लांडोर श्रीचे संस्थानांत पाळण्यासाठीं. श्री. बाळाजी गोविंद रासने, नगर, एक पोतें तांदूळ. श्री. यशवंत बाबाजी बेलणकर खार, (मुंबई), एक तोळा सोन्याची छत्री साखळीसह. श्री. अन्नपूर्णाबाई गोखले, स्कूल मिस्ट्रेस राहता, एक समई (पितळी). श्री. माडीवाले मास्तर, राहता. पितळी निरंजन. श्री. गणपत सीताराम बोलींकर, मुंबई, एक पोते तांदूळ.

धर्मकृत्यें

अभिषेक

श्री. एच. बेरामजी, मुंबई. श्री. बाई कुवरबाई, मुंबई. (दुधाचे) श्री. दत्तात्रय विठ्ठल पाटकर, ठाणे. श्री. एस. रामराव, मछलीपट्टण. श्री. रुक्मीणीबाई यशवंत बेलकर, मुंबई. श्री. यशोदाबाई. श्री. नागेश आत्माराम सावंत, मुंबई. श्री. एम्. टी. संपथकुमारन्. श्री. एम्. टी. नरसिंह आयंगार श्री. एम्. ए. रुक्मनी अम्मल. श्री. एन्. वैंकटम्. श्री. बालनगीरी. श्री. सुब्रह्मण्यम. श्री. एम्. मालीरेड्डी. श्री. रा. सा. य. ज. गाळवणकर.

कीर्तनें व प्रवचनें

श्री. अनंत दामोदर आठवले, श्री. ह. भ. प. दासगणूंचे शिष्य यानी चैत्र वद्य ११ रोजी श्रीमंदिरांत दोनप्रहरी कीर्तन केलें. श्री. रा. सा. यशवंतराव गाळवणकर

मुंबई, यांचे श्री. मंदिरांत श्री. एकनाथी भागवतावर चैत्र वद्य १०।२८।१२ तीन दिवस प्रवचन झालें. श्री. बा. वि. उर्फ बाळासाहेब देव ठाणें, यांचे शिर्डीस मुक्काम असें पर्यंत दररोज दोन प्रहरी श्री मंदिरांत श्री ज्ञानेश्वरीवर पुराण होत असे. संस्थान गवईबुवा यांची श्री परशुराम जयंती, श्री, नरसिंह जयंती, श्री संत भाऊ महाराज पुण्यतिथी, व एकादशी, अशी कीर्तनें श्री मंदिरांत या महिन्यांत झाली.

अन्नदान

श्री. डॉ. सुब्रह्मण्यम नायडू मद्रास यानी गोरगरीबांना चार रुपये साडे चार आणेचे धान्य वाटलें. श्री. एस्. रामराव, मच्छलीपट्टण, यानी पांच ब्राह्मणांना भोजन दिले. श्री. बालनगी रड्डी यानी एक रुपया साडे नऊ आणेच अन्नदान केले.

श्री संत भाऊ महाराज पुण्यतिथी

ता. १६।४।३९ रोजी (गूळ शिरा कढी भात) भंडारा झाला. सुमारे चारशें पान झाले. या दिवशीं श्री संत भाऊ महाराज यांचे समाधीला अभिषेक अभ्यंग स्नान पूजा सूरसनई, संबळ, ब्यांड यादनांत मोठ्या थाटात झाली. सायंकाळीं भोजन समारंभ व रात्रीं कीर्तन असा कार्यक्रम झाला. भोजनाची व वर्गणी गोळा करण्याची व्यवस्था श्री. र. भा. पुरंदरे, श्री. तात्याबाबा पाटील कोते, श्री. नानासाहेब रासने, यानी उत्तम प्रकारें केली. स्वयंपाकाची व श्री भाऊमहाराजांचें समाधीपाशी रोषनाई करणेचें काम श्री. सगूण मेरू नाईक, शिर्डी, यानी केले. या कार्यक्रमास श्री. रा. सा. ग्र. ज. गाळवणकर व श्री. बा. वि. उर्फ बाळासाहेब देव व श्री. ह. भ. प. दासगणू महाराज हजर होते.

नवल विशेष

ता. २७।४।३९ गुरुवार रोजी श्रीसमर्थ साईबाबा यानी स्वतः पाळलेल्या शामसुंदर नांवाच्या घोड्यानीं श्री साई चरणीं देह ठेवला.

वाचनालय

श्री. यशवंत बाबाजी वेलणकर, खार, मुंबई यांजकडून १ रु. मदती दाखल.

हवापाणी

उष्मा फार होत आहे. बाकी हवा चांगली आहे.

श्री. ना. खारकर,
ऑ. चिटणीस.

माहे मे सन १९३९

देणग्या

श्री. सौ. हिराबाई गोपिनाथ धुरु, हिंदू कॉलनी, दादर यानी श्रीस जरीकुली काठी शेला जांभळ्या रंगाचा रेशमी (बनारसी) अर्पण केला. श्री. कचरदास मारवाडी शिर्डी यानी एक शेर वजनाची लहान पितळी समई दिली.

धर्मकृत्यें

श्री. गोपिनाथ रामचंद्र धुरु, दादर, अभिषेक व पंचामृतस्नान, नैवेद्य, व ब्राम्हण भोजन. श्री. केशवराव उर्फ भय्या साहेब बुट्टी, नागपूर, यांचा श्रीस अभिषेक नैवेद्य. श्री. केशव मोहनीराज पंडित, नाशिक, श्रीस अभिषेक व नैवेद्य. श्री. सुंदरराव दिनानाथ नवलकर, मुंबई, अभिषेक, श्री. एच. बेरामजी, मुंबई अभिषेक. श्री. शेट मानेक शहा, मुंबई, अभिषेक, श्री एम्. टी. नरसिंह अयंगार अभिषेक, श्री. व्यंकट नारायण, अभिषेक, श्री. सूर्यनारायण, अभिषेक, श्री. एस. नागइश चेटी, मद्रास अभिषेक, श्री. सुब्रह्मण्य मद्रास, अभिषेक, श्री. नानासाहेब खारकर ऑ. चिटणीस, सो॥ यानी श्रीस १। शेर शिऱ्याचा नैवेद्य केला.

हवापाणी

उत्तम आहे.

श्री. ना. खारकर,
ऑ. चिटणीस.

श्री साईबाबा.

Day and night do say
and say, Baba
Baba oh ! darling mind
How much filled in
Baba's name, O !
lovely Splendid Celes-
tial Charm.

To Him you yield, not
Nababs & Kings, give
up folly
O! dear, Kind.
The God of death to ...
before, O! for answer
you'll find no harm.

hines there the Godavari flow, near whose waters in a yojan sight,
aving appeared of His own powers, in Shirdi Nest ever holy & bright.
eing praised by people come: of sundry places all castes & creeds,
ins Sainath all Supreme Being, Sanctifying the world of Sinful greeds.

Deepavali Meeting of Sai Bhaktas.

10th November 1939.

---:0:---

On the eve of the departure of Sjt. B. V. Narasimhaswami, who was leaving Madras for Shirdi enroute the Andhra country and was not expected to return to Madras in the near future, the Vysia Kala Parishat of Madras arranged for a meeting of Sai Bhaktas on the Deepavali Day at 55, Strotten Muthia Mudali Street, Madras.

There was a gathering of about hundred people in all of respectable ladies and gentlemen. One predominent feature of the Congregation was that it was full of highly cultured and distinguished people who really could appreciate the noble example of the Great Spiritual Swamiji to whom this province owes the knowledge of Sri Sai.

The proceedings were conducted in English and Telugu with Rao Bahadur T. Bhagavantam Gupta, Retired District Collector, presiding.

The function began with "Sai Ganam" by two young girls Amrutham and Syamala in Telgu and Vidwan Subramanyam Pillai in Tamil.

Shrimati Ubayabashapravina K. Ramaratnamma delivered a lecture in Telgu and Srimati N. Raghavamma spoke in English. Both the speeches were very impressive and conveyed sound philosophic thoughts suitable for the occasion.

Srijath Narasimhaswami spoke next and as usual he was full of devotional fervour and intense love to Sri Sai in very word that he uttered.

After Mangalam was sung and arathi was performed, the audience began to take leave of Swamiji, every one of them touching his feet while performing namaskar. The parting was really a moving scene but yet Swamiji maintained admirable courrage and gave his loving blessing to one and all.

Among the Devotees was a nine years old young girl Syamala (neice of Rao Sahib B. Papaiya Chetty) who always enjoyed the kind affection of Swamiji owing to her ardent devotion of Sri Sai. She could not suppress her feelings at the parting scene and so bitterly wept. Swamiji consoled and instilled courage into her. The happy function which began at 5 O'clock came to a close at 8 P. M.

EARNEST AND HUMBLE APPEAL.

The first and foremost building erected at Shirdi, the sacred place of Shri Sai Baba, was the one built by, Mr. H. V. Sathe otherwise known then in Shirdi as "Sathesaheb." This building came into the ownership some years later of one late Mr. Ramkrishna Shrikrishna Navalkar of Bombay, a great Sai Devotee and is known as the Navalkar Wada now. Since Mr. Ramkrishnarao's (Navalkar's) demise the building for want of repairs etc. etc. was reduced to a delapidated condition. As the very sacred objects such as Baba's Guru's tomb, the Margosa tree under which Baba used to sit for some time when he first stepped in Shirdi, the pious foot-prints and big photo of Baba, the marble womb-shaped seat of God-Shankar (Ling) and the venerable Nandi of the bullbannered God are situated in this Wada, the Shirdi Sansthan Committee was very anxious to have this Wada in their possession for the proper preservation of all those sacred objects. The herculean efforts of some of the members of the Sansthan Committee of being after the heirs of Navalkar with cash on hand for purchase of the Wada during the last two years were without success but the wonder, nay Baba's doing is that the very heirs of Navalkar have since gifted the Wada to the Sansthan of their free will and the Sansthan Committee have accepted the munificient gift with thanks.

The Wada being in a delapidated condition, some of its, portions having fallen out and some being unsafe.

needed to be pulled down. The Sansthan Committee had no alternative but to undertake the work of dismantling and start rebuilding the Wada.

It is proposed to rebuild the structure of two stories and thus provide accommodation for visitors of which there is great dearth.

The estimated cost of the proposed work is estimated to Rs. 8 to 10 thousand roughly but the progress of the work will depend up on the funds as they become available.

Although the Sansthan Committee have no such big funds on hand for the proposed work they have undertaken it in view of the urgent need and they fully rely on the offers received by them in the past from some of the Philanthrophic Devotees in the past for such work when undertaken and appeal earnestly also to the generous and philanthropic devotees of Baba in general to come forward with liberal donations for the work undertaken by the Sansthan Committee and earn credit of rendering this holy service to Baba.

37, Charai Road,
THANA, 7-11-1939

S. N. Kharkar,
Hony. Secretary.
SHIRDI SANSTHAN COMMITTEE.

कै. रामकृष्ण श्रीकृष्ण नवलकर.

रावबहादुर हरी विनायक ऊर्फ तात्यासाहेब साठे यांचे नंतर
कै. रा. श्री. नवलकर यांनीं घेतलेला वाडा.

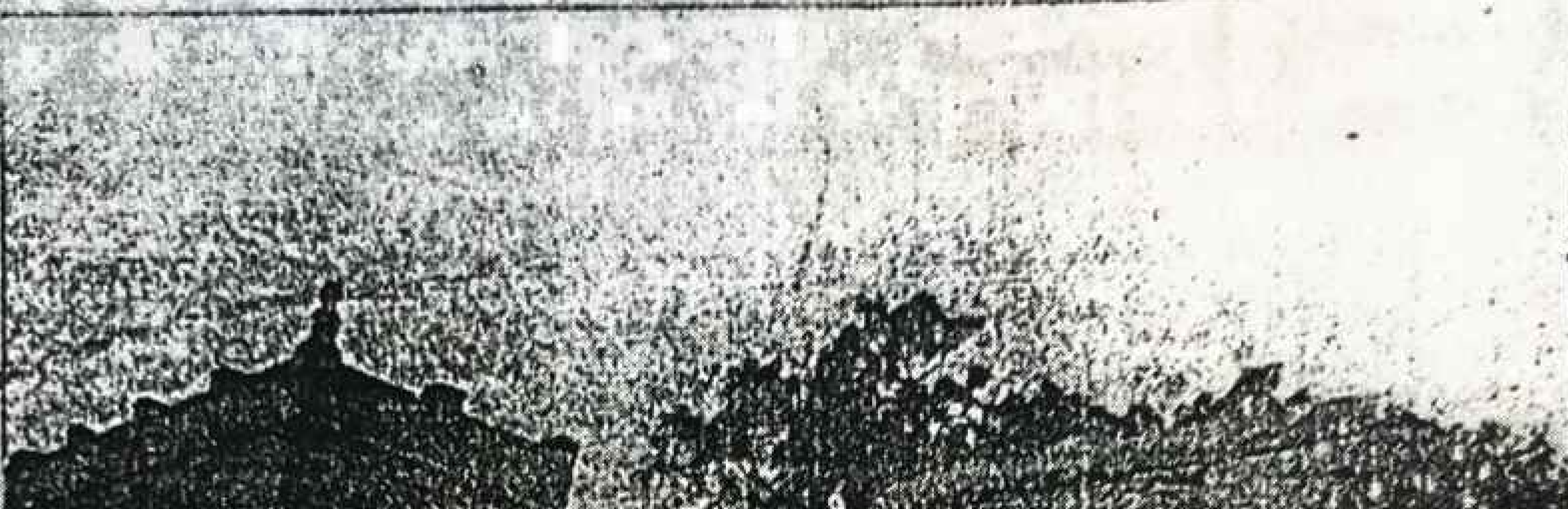

सदर वाडा श्री. नवलकर बंधू यांनीं श्रीसाईंचे चरणीं अर्पण केला.

Opinions of the Visitors

to the Shrine of Shree Sai Baba, Shirdi, as copied from, the Library Register.

[1]

The great Saint of Shirdi has created a Veritable Heaven on earth and Blessed are those who have Faith in Him.

Dtd. 12th March 1939.

(sd.) M. M. Moodalear,
12, William's Road, Trichinopoly.
S. India

[2]

Shirdi is not very important on the map, yet one feels happy as long as he stays here, and never experiences lonesomeness as he is always helped and guided by Shri Sai Baba, although He is not seen in flesh. The Sansthan is very neatly kept and is well attended to by the priests. The library which is looked after by Mr. Vitalrao is also kept well. We learnt much of the teachings of Shri Sai Baba. from this place.

Dt.d 12th Mar. 1939.

[sd.] A. T. Giri Rao,
10, St. John's Road. Bangalore.

[3]

I have been extremely pleased with the management of the Sai Sansthan. The Samadhi Mandir, Dwarkamai, Ghodawada, the garden and the Samadhi near margosa tree have greatly increased the mental picture I had formed. after reading the life history and about the events from the books by Rao B. Pradhan and Pro. Narsinha Swamy of Madras. I am glad also to state that in all ques-

tions of doubts and difficulties I have found Shree Sai Baba coming to my rescue. I need not enumerate the incidents here as they are many but if any one were to gather the incidents in the lives of Shree Sai Baba's Bhaktas, I shall consider it my duty to write the same whenever required.

Dtd. 14th Mar. 1939. [sd.] G. B. Desai

M. I. S. A., M. B.

Corporation of Rangoon,

Rangoon, Burmah.

[4]

I visited this ideal place and all its important features. I was much impressed by them all. Particularly the portrait of Shri Sai Maharaj kept in the "Musjid" in front of the temple struck me immeasurably and I find its likeness is quite to the life. I cannot help admitting that it inspired me to a degree and I will never forget the object and the spirit of it, so saintly and divine to the last.

P. S.:— Herewith my humble contribution of Re. 1/- to the Library.

Dtd. 26th April 1939. [sd.] Y. B. Welinkar,

'Fida Manzil,'

Ghodbunder Road, Khar.

B. B. & C. I. Rly.

[5]

The moment, a man enters the tomb of Bhagwan Shri Sai Baba and Dwarkamai he will forget himself. These both places are heaven to me.

Dt. 28th April 1939. [sd.] C. Ramaswamy Setty,

General Merchant, Shimoga, [Mysore.]

Shri Sadguru Sai Baba's Anniversary at Anantapur.

The devotees of Shri Baba met at 6 P. M. on Monday the 23rd October 1939 at the residence of Shri K. Venkatrao a member of Bar. Pictures of Shri Rama and Sadguru were placed in a "Mantapam" beautifully decorated and profusely garlanded. After Shodasopachara Puja in the orthodox style, there was soul stirring Bhajan in which all the one hundred people that had gathered including women and children took part. Every body present felt that he was on a plain different from this mundane atmosphere. Brother A. L. Narasinha Rao Panthulu then spoke in Telugu on the Life of Sai Baba, and showed how he was an avatara purusha, born on this earth only to redeam the suffering and sinny souls. In this connection he thanked Shri B. V. Narasinha Swami and Rao Saheb Papiahchetty for their efforts to broadcast the literature [about Sai Baba] in the Madras Presidency. Thanks to the books and articles written by these people. Many a struggling soul had taken fo the worship of Shri Sai Baba and thereby found solace and comfort.

Then Brother C. S. Rama Swami explained to the audience how they could secure the sacred ashes, pictures and photos by Sai Baba and the Books on Baba. In this connection he congratulated the anthorities of Shirdi Sansthan on their promtness in their replies to letters from devotees and in supplying the "udhi" or pictures required by them.

After distribution of Prasad and pan supari, the meeting dispersed with cries of "Shri Sai Babaki Jaya". The day was also observed individually at several houses at Anantapur.

[Having read in the "Sunday Times" about the Baba the writer of this note first got a copy of "Introduction to Sai Baba" and circulated among his friends. At present there are about a hundred houses where Shri Baba is being worshipped, every day.]

Sd/- C. S. Rama Swami, B.A.

Pleader, Anantapur.

Shri Sai Baba Shirdi Sansthan, Committee

[1] Rao Bahadur Moreshwar Vishwanath Pradhan
Sai Pradhan bag, Santa Cruz—Vishwasta Trustee

[2] Sjt. Tatya Ganpat Patil, Kote, Shirdi.
Vishwast Trustee

[3] Sjt. Balkrishna Vishwanath Deo, Station Rd. Thana.
Vishwasta Trustee.

[4] Rao Bahadur Sakharam Balwant Dhumal, Pleader,
Nasik.—Vishwasta Trustee.

[5] Sjt. Vasantrao Narayan Gorakshakar,
Patil Vakil's Bunglow, Santa Cruz.
Vishwasta Trustee.

[6] H. B. P. Ganesh Dartattay Sahasrabuche, Alias
Dasganu Maharaja, Shanwar 635, Poona 2. President.

[7] Sjt. Madhavrao Balwant Deshpande, Shirdi.

[8] Rao Saheb Yeshwant Janardan Galwankar,
Bangdiwala's Chawl Turner Rd. Bandra.

[9] Sjt. Raghuveer Bhaskar Purandare, Perry Rd. Bandra.
Asstt- Secy.

[10] Shrimant Keshavrao Gopalrao Butty,
Sita Buldi. Nagpur.

[11] Sjt. Govind Kashinath Gadgil, Bar--at--law,
Sadashiv Peth, Poona 2.

[12] Sjt. Ramchandra Ramkrishna Samant, Treasurer,
45, Turner Rd., Bandra,

[13] Sjt. Shridhar N. Kharkar, Hon. Secy.
37, Charai Rd. Thana.

[14] Sjt. R. V. Ghaisas, Editor, Saillila
L. T. J. T. Bldg. No. 2.
Gokhale Rd. Dadar.

[15] Sjt. M. V. Sahasrabudhe,
Phaltan Suger Works, Ltd.
Sakharwadi, Satara.

Madras Devotee's Experiences

—:0:—

SOME EXPERIENCES OF B. V. N. SWAMI, MADRAS.

The experiences given here are just a few that are picked up from the surface, so to speak, with the least effort of memory. The number of actual experiences of Baba had by me for so many years (at least since 1936) is so great that selection is difficult. Some are of a very private character. Some affect other persons and have consequently to be kept secret. Some experiences though convincing in the midst of numerous other similar experiences are not sufficiently strong when set forth separately. Several have been forgotton. Anyhow, the object of this article is not to give an exhaustive or fairly exhaustive account of all my experiences. I just refer to a few, to point out how Baba has favoured me with his help. Many readers will be content with that and regard them as a sufficient ground for their trying to get into contact with Sai Baba and obtaining similar or greater benefit.

In the first place, I must point out that I moved with many Saints and Sadhus, for years; and any statement of mine about any of them should not be construed as a reflection (implied or indirect) on any others. Comparisons are odious. To lauuch upon a comparison and pronounce on the comparative merits of saints, one must be above them all. No such claim is put forward here and I do not profess to sit in judgement over any. Hence this article, (as also other expressions of mine elsewhere) must be generously construed and not taken as hits. Hits against any one are improper and uncalled for – and are very far indeed from my intention.

There is one difficulty in doing justice to Sai Baba's influence on the devotee. Baba has identified himself with various saints and helpers. The help one has received long before one of the physical body of the Shirdi Baba has frequently been stated by Baba to have been rendered by him. As Baba is God, this conclusion follows as a matter of course. Even if he were doing on the level of a Satuthama or Sat Purusha, this would follow and can be easily understood. But in practice, such identification causes some confusion. Hence no mention is made to helps received by me from unseen sources before 1930-1931. It is about 1931, that I first heard mention of Sai Baba, saw his picture and resolved to visit Shirdi and Sakori.

At that time, a slight change was coming over my programme. I began to attach less importance to the study (as usually understood and conducted) of Vedanta and more to the sadhana or the practical steps that would destroy vasanas, especially egoism, develop the "emotional side," chiefly Love and would thus render Vedantic perfection possible and real. I was in quest of some institution where facilities could be fonnd suitable to my condition and stage of development, to take me along the said course. I visited places noted either for the sanctity of their temples, or rivers and for their being resorts of saints. e. g. Pandharpur, Gangapur, Nasik, Brindavan, Kasi, Gaya, Prayag, Sakori, Hubli. In no place however did I get full satisfaction i. e. the conditions exactly fitting my requirements. One saint pointed out to me that my failure was due to subjective causes, viz. the absence of total surrender to God or a Guru, viewed as God and felt to be God i. e. surrender of Tan, Man, Dhan i.e. of the body, the self, and sense of posession or ownership. But to overcome this defect, some personality and suitable circumstances should bless me and arise, to disarm me of all vasanas, to subjugate the penchant for criticism and to develop docile submission to superior power, superior purity, goodness and wisdom. It was my misfortune that I had not still come across such a dominating personality nor come under such overpowering circumstances. With this mental dis-satisfaction, I

went to see a celebrated Datta Upasaka, Narayan Maharaj of Khedgaonbet (40 miles from Poona) who seems to have been favoured with the grace of Sri Dattatreya even from infancy – a grace evidenced by miracles wrought even at the age of 7 or 8. As I sat before the Datta temple there, (the power of the idol or Padukas there has been widely published) I entertained the idea of putting to the test both the Datta and Datta Upasaka of that place. As I sat in the hall along with many others I saw sparrows chirping and flying about the place, and I said in my mind that if really the Datta installed there and the Datta Upasak, Narayan Maharaj were possessed of the spiritual and superhuman power attributed to them one of the sparrows should sit upon my head. I at once closed my eyes in meditation or prayer. Lo! Behold within five minutes of my prayer my head was struck by something and as I opened my eyes, I saw a sparrow flying away from me after hitting my head with its wings. No sparrow has struck me before this. This sudden compliance with my request for proof filled me with the conviction that Datta installed at that place and Narayan Maharaj who installed it are really possessed of superhuman and spiritual power. As the only thing I wanted was a divine personality, a perfect saint should be contacted by me and control me in circumstances favouring a perfect surrender, I went to Narayan Maharaj and asked him for that as a favour. As I had to make my request in the presence of many people, I clothed my request in symbology and figurative speech. Said I "I am a merchant dealing in gems and a very unfortunate dealer. I have come across many gems but none hitherto has satisfied me. Each gem I get is very tiny, has dots, cracks or other blemishes. Will you please bless me so that I may get one pure big flawless diamond." Narayan Maharaj after a moment's pause said "Yes. You will have your desire," or words to that effect. This was in the beginning of 1933. It took however sometime for me to get the promised Kohinoor. I got possessed at last of that invaluable diamond, Sri Sai Baba, giving up everything else to buy it or get at it.

An attempt to get into close contact with Sai Baba through his devotees, that I made in 1934 was a failure. I was at Madras about April 1936 still with the sense of an unfulfilled blessing when I received an invitation from a very uninfluential devotee there. Accepting it, I went to Poona and was just introduced to the Rasanes. As I was taking notes of their experience Mr. P. R. Avasti's son came in and he drew me to his father a retired Judge of Iudore and a great devotee of Sai Baba. The moment Mr. P. R. Avasti learnt of my mission, his sincere soul was overpowered with joy and treating me as he would treat an old and dear friend, he placed himself and his iufluence entirely at my disposal. He introduced me to about 60 devotees of Baba who had personal experience of Baba's greatness, powers and goodness. Most of them were ignorant of English and could only speak in Maharathi, which was unfamiliar to me at that time. Mr. Avasti's knowledge of the vernacular and English was of as great service to me as his influence and zeal to serve the cause of devotion to Baba by collecting, editing and publishing news about Baba. From the very beginning I was determined to collect, test and sift such materials, to arrange them and on their strength to prepare a biography of Baba that would benefit earnest souls all over India if not even beyond. For many months I was engaged in this work with the invaluable help of Mr. P. R. Avasti who sat up and interpreted to me Dabholkar's Sai Satcharita, Sai Lila Masik and other vernacnlar publications on Baba. He helped me in this way for one year so vigorously that at the end of that period I could dispense with his help, as I could then read and translate Mahrathi books myself with occasional reference to a dictionary. This itself was proof of Sri Sai Baba's favour to me. But fresh evidence of it was forthcoming off and on in the course of that work. Experiences, especially experiences with one's Guru or God are very secret and are seldom communicated, especially to strangers. But except in a very few cases, every one that we approached was very soon induced to unlock the portals of his heart and let us into his secret experiences. A Public Prosecutor who was an intimate friend of the Judge began

within a few minutes of his introduction to me, to unburthen himself of his innermost experiences to me, disclosing facts which he had not till then revealed to his best friend Mr. P. R. Avasti. I typed these statements that I took and had left them all in one bundle with my friend Mr. G. B. Datar, Vakil at Thana. When I was at Poona, Mr. Datar intimated to me that the entire bundle was lost and that in spite of his search for them, they could not be found. As I had no other copies, the loss would prove a very serious handicap to the progress of my work. Full of faith in Baba and praying to him for their recovery, I went to Thana. And at once I went to the table whereon he had placed his legal bundlès. In one or two minutes I placed my hand on a bundle aud picked it out. Lo! that was the typed set of statements relating to Baba.

More than one devotee warned me against being too credulous and against accepting bogus devotees and faked experiences and asked me how I - a stranger to the men, manners and languages of Maharashtra was hoping to ensure the purity and reliability of the information I received. I, however, knew one and only device. Sai Baba was my filter. He would not pass humbug into my sacred collection; I said. At least in two cases, I received strange and unexpected warnings and revelations showing what I should reject. Some statements were thus wholly rejected and some in part. It was quite obvious to me as also to my Bombay friends, that Baba was favouring the publication by me of his biography and removing the hindrances thereto step by step.

After collecting about 150 statements, I began publishing part of them in Engiish in the columns of the "SUNDAY TIMES" for some 30 to 40 issues in 1936-37. As that journal has or had a circulation exceeding 20,000 the initial work of interesting the devout public all over India, in Sai Baba was well started. It had a further good result. A highly respected friend remarked to me that these experiences standing by themselves produce a very unfavourable impression. Baba there resembles a juggler with rare powers rather than a great soul, he said. "What of the miracles of

Sri Krishna?" Was the reply given by me. "Oh. they are part of the Sri Krishna's nature," my friend retorted. "Exactly so are the miracles of Sai part of Sai's nature" I submitted. "That is just what is left out of your articles", my friend pointed out.

My friend was right. He is a pure and holy person, not afflicted with jealousy or harted of other saints than one's own Guru. He represents a group that, in its desire to stress metaphysical and ultimate truths is apt to underrate the importance of miracles to those who are just beginning their spiritual life. So, I felt that the entire defect was that I was producing the seperate bricks lent to me by each devotee in the shape of his experience. Hardly any of these devotees had a conception of what the building was into which his brick had to be fitted; i.e. Baba's real nature. So, I appealed to Sai Baba himself,- much as Sri Ramakrishna complained to Kali Mata that she should be represented as a Tamasic deity by a learned pundit.

I felt an inner warning that I should abandon thinking in English and in terms of newspaper articles and that I should try to write out a reliable but orthodox biography of the saint in my own mother-tongue. As I began that task, even in the earliest chapters, Baba's nature, his powers, their nature, his Guru and what the Guru did for him came up for consideration. And I discovered passages in what Baba had spoken which with passages from Scripture showed how Baba's Guru was saturated with Divinity, i.e. was God, and how that Guru God's self was poured upon Baba resulting in the latter's merger in the Divine and consequent manifestation of wonderful powers. What Baba was taught and what Baba taught or conveyed by radiation or unseen influence came in to fill up the picture. For the first time, so far as I knew, a clearly intelligible picture of Baba's nature, powers and course, materialised and was presented by me in the Introduction to Sai Baba. The first edition of that as published in November 1938 and now within 11 months, a third edition is having a rapid circulation. The statements of Devotee's experiences have also been published

as Part I and Part II in support of much that is contained in the introduction. This introduction has been done into all the Madras vernaculars, Tamil, Malayam, Kanarese and Telugu. The total number of books on Sai Baba published on this side is about 16,000. These facts are clear evidence that Sai Baba has favoured the spread of his Bhakti–especially in this Presidency.

One striking fact supporting the above conclusion is that thousands have become devotees of Sai Baba herewithin the space of the last 15 months. Over 100 meetings have been held, Aratis of Baba have been conducted and a few words about Baba have been uttered to the audiences. Baba's support of the movement is further evidenced by the fact that over 30 devotees in this Presidency have had several experiences of their own which they have communicated to me and which are now being published as 'Madras Devotees' Experiences.' It is needless for me to quote my own numerous experiences. But I shall single out two of them of a very striking character before closing this account, as they reveal the greatest of the blessings Baba has conferred on me. He has granted the prayer of my life for an increased and still increasing measure of self-surrender, by promoting in me अनन्य चिंता Ananya Chinta i. e. intense and all time concentration on himself, based on the realisation that he is looking after all that may still remain (after my passing into the Vanaprastha Asramc) as my needs and responsibilities, – thus assuring deep mental peace.

In November 1937 I was at Tiruvannamalai and was intending to start for Madras, by train. Then a friend, Sri Tulasidats P. Sahani offered to take me to Madras in his car, wherein he pointed out that he, Miss Uma and I could be singing Bhajana songs or Namavalis all along the 140 miles of the journey. The weather was rainy and I consulted Baba, by prayerfully casting chits before him and picking a chiat at random. Baba's direction was that I should go by train. I went to apologise for my not being of the Bhajan party, but was induced to change my mind. I returned to my quarters and pleaded with Baba. The rule with Baba was and is that once a decision is given, a second consul-

tation on the same matter should not be sought because साईरामो द्विर्नात्रि भाषते. I however pleaded with Baba that he should permit me to transgress his orders for that once, as the objects of the transgression was pious and I prayed that the penalty that was bound to follow a transgression may be lenient for the same reason. Then I started with the two pious friends in Sri Tulsidas's car. There was rain off and on all the day and all the way. But we with singing cheered the way and the journey started very pleasantly. After the fifth mile, the car was proceed ing slowly; and suddenly the sound of something snapping was heard. The owner alighted, examined the car and found that the back axle had broken in two. The journey thus came to an abrupt end. It was still raining. And at the place where the car stopped, there was no shelter. Help for repairing the car was out of the question. Then for the first time, I revealed to my two companions that I had joined them in their motor trip against the express direction of Sai Baba. I at once submitted myself to Śri Sai Baba, thanked him for the lightness of the penalty and prayed for direction whether I should at that stage try to go by train or by car alone. Baba directed me to "go by car alone" That was all very good. But where was the car that could take me to Madras? Mr. Tulsidas's car would take a whole day at least to repair and meanwhile what were we to do in the wet weather on the road? While I was waiting thus for 45 minutes not knowing what was to happen to us, a car from Tiruvannamalai drew up. It was the car of P. Krishnamachari salesman of Volkhart Bros., Madras and he was the only occupant of it. He enquired about our condition. By his kindness, Miss. Uma and myself got into his car, leaving Mr. Tulsidas to attend to his own car. As soon as we got in, Mr. P. Krishnamachari remarked that he was wondering at what happened. That very morning he had written home to Madras that he intended to stay four more days at Tiruvannamalai and that they need not expect him for that period. But at 11 A. M. he suddenly changed hsi mind and wished to start back to Madras in his car, without

any clear reason for such a wish. He went to Ramana Maharshi at whose Ashram he stayed and asked for leave. The leave was granted at once. And at once he got into his car and was driving towards Madras when he came and saw our plight. He said that his sudden change of mind and the hurry he was in to get back to Madras was puzzling him till he saw our helpness position. It is because we were in a forlorn condition that God must have sent him so suddenly to our rescue, he said. I at once confirmed his statement and informed ,him that God Sai had done so. Sai had asked me to go to Madras by car alone at 11 A. M. He alone could find a car to take us to Madras and he did. He could and did change Mr. P. K.'s mind to suit his high and benign purposes.

Another piece of help from Baba is more remarkable still. He had told H. S. Dixit that he was taking all care and responsibility for Dixit's welfare upon himself and that Dixit need not worry himself. The latter put him to a severe test when a debt of 30,000 rupees had to be paid to a Marwadi within four days. H. S. Dixit put the entire burden on Baba and sat quiet trusting to Baba for the clearance of the debt. The third day the son of a recently departed friend of Dixit walked into his office, to consult him about the investment of a fund of Rs. 30,000 and lent him that money to clear the debt. Somewhat similar to the above, there was a young man of good position, whom I was bound to help, two or three years ago who badly needed starting in life and who applied to me to get him decent employment. When I asked him to appeal to God or Sai Baba, he wrote bak that he had no sufficient faith in either. Then I prayed hard to Sai Baba and His Devotee that the young man should be given faith and some decent appointment on Rs. 300. Within a few months of the prayer, an appointment was conferred on the youth without settling the pay. Nine months later, the employers of their own accord and without being asked to give the above rate fixed the above rate as his salary from the time of his joining their office. This was convincing proof to all concerned of Sai Baba's kind intervention; and that youth became a staunch devotee of Baba.

Another series of memorable helps derived from Baba is to be found in the case of Rao Sahib B. Papaiya Chetty of Madras. For years he was almost bed ridden and the symptoms of his troubles were so complicated that doctors could neither be positive as to diognosisn or render any appreciable help. As no hope appeared to come from doctors, his mind turned to saints. And the most remarkable of the saints he had read of was Sri Sai Baba, whose kind achievements for His devotees filled the columns of the Sunday Times just then (1937). Learning that I was the writer of those articles, he invited me to go to see him. In three days, I explained to him all about Sai Baba. Ha got great faith in Sai Baba and started praying to Baba for guidance. He had a box full of Homeopathic medicines. Selecting at a time a few that were described as good for each ailment, he sought Baba's guidance by prayerfully casting chits before His picture and choosing one chit. He found that each time Babe chose a medicine, that was effective in dealing with the particular symptom. Thus he went on with a dozen or more of medidines. In the course of two or three months, there was remarkable improvement in his condition. He was strong and healthy enough then to leave his bed; and he climbed upstairs and went downstairs to the ground floor. He then tried a motor drive to Royapettah from town. By reason of those efforts his health did not suffer. Though he did not succeed in effecting a complete cure, the partial cure effected was itself wonderful and totally unexpeced.

He then began to take more interest in life and tried to write books. Though he was not even a graduate and had no literary distinction, he started rendering Bhagavad Gita into Telugu verse. He was surprised at the free flow of language and wondered how he could ever have produced such a work. Then he translated the Upanishad into Telugu prose. He further rendered the gist of all the statements I had taken in Bombay, into Telugu, and published the first big work on Shri Sai Baba in Madras viz, his "SAI LEELA". Thes translations which he attributes to the power derived from Baba were so greatly appreciated that the Arya

Vysia Conference held at Masulipatam this year awarded him the title " Anuvadha Kalanidhi ". His business also, which he could attend to better with his improved health, was and is prospering. But above all these benefits, there is one for which he feels very greatly indebted to Sai Baba. Formerly he had no powerful sheet anchor in life. no personality in whose shelter he could feel that he was safely resting. Now, come again, come loss, come joy, come sorrow, he has the feeling that Sri Sai Baba is at his back and will safely see him through all turns and vicissitudes. These ups and downs of life do not agitate or affect him now as they once did. This, the assured peace of mind that he has secured, he counts as the greatest gain in going to Baba. The first few of the series of over hundred meetings regarding Baba that I have addressed till now were held at his house in George Town and there " THE SAI MANDALI ", Madras was started, of which he is the active Secretary.

Viruru Veerayya, Cartman, (aged 32), Nellore, says:—

For three years or more I have had frequent recurrence of pain in my chest, which no extent of medicines taken by me could cure. My masters, Messrs. C. R. & Sons, asked me to carry the picture of Baba on a palanquin in the procession conducted with great elate on 14-9-1939 and I gladly did so. I had the pain even then. But as soon as the procession was finished, my chest pain ceased and it has not visited me again. This miraculous relief is surely by Baba's grace.

Akkulu, Yenadi, (aged about 30), Gardner of "Bachu Venkatasubbiah Chetty's Charity" Gardens, says:—

I have had chronic trouble. I used Baba's udhi and that gave me permanent relief.

Kunjeti Seshayya Chetty, Vysia, Cloth Merchant, (aged about 45, Nellore, says:—

My cook a female had swelling for sometime on her chin. It was causing intense pain and she wished to go away from Nellore

to get treatment. She was given Baba's udhi, of which she swallowed a pinch. Then that pain stoopped and has not come up again, and so she has no need for treatment.

Sooram Subramaniam, Clerk, L.F. Office, (aged about 28), Nellore, says:—

We had an only child and we lost it recently. We have been hoping for issue and we worshiped Baba's portrait. On 16-9-39, we had pooja of Baba conducted in our house by B. V. N. Swami That night, an old woman with a beard (like Baba's.) appeared in my wife's dream and cheered her up by giving her coffee to drink. At that pooja, there was a peculiarity unnoticed by me, till attention was drawn to it by someone. Somehow the articles placed before Baba were all three in number—3 cocoanuts, 3 apples and 3 oranges.

A. V. Srinivasan, Clerk, (aged 20) Nellore, says:—

For a considerable time, I have had stomach pain daily evidently due to indigestion. During the last four days I have been serving Baba and taking his udhi. These days I have had no pain I am now going on with the daily repetition of Baba's Namavali.

A. S. Gopalkrishna Iyer (Managing Director:-**Karaikal Electric Supply Co.**) **Trichinopoly.**

I was not keeping well for over a year and a half i. e. from about the beginning of 1937. I was ailing from Blood Pressure and Neuritis in the feet. I consulted many eminent Doctors and had undergone treatment for various terms under various Dctors during 1938. I was in Madras for over six weeks undergoing medical treatment there, during October/November 1938. In December of the same year, I was very frequently getting giddiness and ailments of this kind. One day, i. e., about the 24th December or 25th December 1938, I do not exactly remember the date now, I had the

vision of a Doctor friend of mine viz, Doctor Richard Joseph, (who died in 1929) at about 2-50 A. M. He was, during his life time our family doctor for over 15 years.. The previous night just before going to bed I thought to mysalf " I prefer death to suffering like this. May the Almighty take me soon". As soon as Doctor Richard Joseph appeared before me, he asked me if I was mad. I asked him why? He said "you were prattling all sorts of nonsense the previous night. I have come here to introduce you to a greater Doctor". Immediately I got up and shook hands with Doctor Richard Joseph and he introduced me to a gentleman of huge stature, who looked like a Kasi Brahman. Prior to this, since three years, i. e., from the time Sri B. V. N. Swamy was writing articles on "Shri Sai" I used to pray to him invariably every evening along with my prayers to my other family deities, and therefore, intuitively I took him to be Shri Sai Baba and decided to visit his Samasthan. I left Trichinopoly on the 30th December 1938 to Madras.

I called upon Shri B. V. N. Swami at Madras and learnt from him more facts about Shri Sai Baba and His Devotee Shri Upasani Baba and the best way of visiting the two I started at once along with my Head Clerk, Mr. K. S. Venkatarama Iyer though the doctors would not advise such an enterprise in my then state. Before proceeding to Shirdi, I visited Pandharpur, & Poona, as Shri B. V. N. Swami suggested that I may visit Sakori about the 7th January 1939 when Shri Upasani Baba was expected to return from Benares. I visited Shirdi and Sakori and had my interview with Shri Upasani Baba. I walked up and down to see Sai Baba's Samadhi and ate the food available at Shirdi. I subjected my body to an amount of fatigue, under which, it would have broken down. But thanks to Shri Sai Baba, no amount of walking or irregular and unusual meal etc., could injure me. On the other hand, as a result of my fulfilling this vow, I visibly improved in my health. I visited Rajahmundry and came back to Trichinopoly. My friends and doctors were alike surprised to note the decided improvement in my condition.

After my return I have motored 100 or 120 miles a day doing even 120 miles at one stretch without a halt; and my system has not been upset.

My faith in Baba has also developed. I now find that Baba is governing my conduct and helping me on. I prayerfully place chits before Him and ask for His guidance. I get the guidance and I have been safe in following it.

On one occasion, I ventured to ask Baba for a proof of His presence with me. That test Baba complied with. The facts are these:—

We daily place Naivedya at night before Baba in the wall cupboard and close that almirah and the room in which it is situated. No cat, rat or even fly can enter into that cupboard after we close it. Yet my mother came and told me that for 2 or 3 days, she noticed that the milk she had placed as an offering to Sai Baba in that cupboard was found reduced in quantity in the morning. The reduction might be ½ inch or ¼ inch or ¾ inch. I asked her if there was froth in the milk when placed. She said that there was no froth in the boild and cooled milk. Moreover, the milk offered on other days before these, though similarly boiled and cooled, did not show any reduction in quantity The solution to the problem of reduction is this. Just then I had requested Baba to give me proof of His prseence with me—some CHAMATKAR. The reduction in milk was proof, the chamatkar is response to my prayer. There was plenty of proof given by Baba of His presence. My servant in his waking state saw Him, fn my house at Trichinopoly at 8 p. m. in the very place where Baba's picture was worshiped with great clate when Shri B. V. N. Swami visited my house. My brother and the children had visions of Baba or of persons and form connected with Baba; and they were informed about Baba's care for me. For myself, circumstances do not yet favour my having further vision of Baba.

I always carry Baba's Udhi and give it freely; and it cures many maladies and scorpion stings etc. One man lying on the road was suffering from epileptic fits. I had some Udhi applied to him and he was cured at ouce. There are various instances of cures of various kinds of diseases by the use of Baba's Udhi.

Now-a-days Baba is worshipped by all the members of my family, daily along with our family deities with the offering of flowers, Arathi, Naivedya etc.

List of books about Shri Sai Baba.

Madras books available of:—

Rao Saheb B. Papaiya Chetty, 55 Strothen Muthia Mudali street, Madras.

Introduction to Shri Sai Baba by B. V. N. Swami	(English)	0-2-0
in Malayalam Tamil, Telugu, Canarese. each ...	...	0-2-0
Experiences of Devotees of Shri Sai Baba, by B. V. N. Swami (English) part 1	...	0-4-0
" " " " 2		0-4-0
" " in Tamil ...	... ...	0-4-0
The above three English books bound and half calico...		0-12-0
Namawali (i. e. 108 names of Sai Baba) In Sanskrit, Telugu, Tamil, Malayalam, Canarese. each ...	...	0-0-6
Sai Leela (in Telugu) by Rao Saheb B.Papaiya Chettiar.		0-8-0
Sai Staya („ „) by Satavadani Doma Venkat Swamy Gupta.	...	0-2-0
Sai Sadgeeta (Tamil) i. e. songs set to music on Sai by Sow. S. Rajam.	...	0-1-0

N. B.—A few of these are stocked at Shirdi for sale to visitors.

For Gujrathi:—

"Guru Smriti" write to Mr. Wamanrao Prangovind Patel, Head master, English High School, Umareth Dist. Kaira.

For Old Issues:—

(single or bound in vols.) of Sai Leela, the Shree Satcharit by Late Annasaheb Dabholkar. in Marathi verse Rs. 3-8, Kekavali with Yeshoda Pandurang notes. (Marathi) Rs. 2, Rao Bahadur M. W. Pradhan's book "Sai Baba of Shirdi" (English) Re. 1/-. Kirtan Akhyans, Datta, Nanasaheb Chandorkar. Punyatithi, all in Marathi, by Mr. B. V. Deo B. A., Independent issues of Sai Leela containing lives of Dikshit, Mhalasapati, the Dwarkeswami Sanshodhan, Sangunopasona, (Marathi Bhajanavali) write to Mr. R. R. Samant, Hony. Treasurer, 45, Turner Road, Bandra, Bombay, 20.

For coloured pictures of Sai Baba:—

write to Mr. D.V. Sambare, Tejpal Road, Vile-Parle and to Rao Saheb B. P. Chetty, 55 Strothen Muthia Mudali Street, Madras.

For Authentic Photos of Sai Baba:—

write to Mr. S. N. Kharkar, 37 Charai Road, Thana. (sieзes avnible card, cabinet, locket and bigger enlargement.)

For Guide to Shirdi in English:—

As. 2, write to (1) Hony. Secy. 37, Charai Road, Thana, (2) The clerk, Shirdi Sansthan, at Shirdi, Post Rahafa, Dist. Ahmednagar.

All correspondence regarding Shri Sai Leela should be addressed to—

Mr. R. W. Ghaisas, Editor and Manager Shri Sai Leela magazine, Lokamanya Tilak Jubilee Trust Building No. 2. Gokhale Road, North; Dadar, Bombay 14.

छातीचे विकारांवर
सांडू ब्रदर्स यांचे

हार्टिना

Regd.

(HEARTINA).

HEARTINA

Excellent Heart Tonic

छातींत कळा येणें, सुई टोंचल्यासारखें वाटणें, छातींत घबराट होणें, फुप्फूस विकार, High Blood Pressure इत्यादि विकारांवर रामबाण.

बा. किं. रु. ३ (ट. ख. नि.)

सविस्तर माहिती साठीं लिहा:—

द. कृ. सांडू ब्रदर्स,

आर्योषधि कारखाना.

चेंबूर-मुंबई.

१६१

सूचना:—कोणास जाहिराती देणें असल्यास खालील पत्त्यावर पत्रव्यवहार करावा. रामचंद्र वासुदेव घैसास लो. टिळक ज्युबिली ट्रस्ट बिल्डिंग नं. २, गोखलेरोड नार्थ, दादर.

Printed at Calendar Press, Dadar and Published by R. V. Ghaisas-Lokamanya Tilak Jubilee Trust Bldg. No. 2, Gokhale Rd. North, Dadar, Bombay 14